

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΙ

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ

ΚΑΡΔΑΜΥΛΑ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥΛΑ (ΑΜ: 15426)

ΑΝΤΩΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ - ΣΟΦΙΑ (ΑΜ: 15363)

ΕΠΟΠΤΕΥΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΝΤΟΒΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2019

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	7
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	7
1.1 Ορισμός του Τουρισμού.....	7
1.2 Διακρίσεις του τουρισμού	8
1.3 Κύριοι παράγοντες ανάπτυξης τουρισμού.....	9
1.4 Επιπτώσεις του τουρισμού.....	10
1.5 Παράγοντες ανάπτυξης ελληνικού τουρισμού.....	11
1.6 Κοινωνική και πολιτιστική σημασία του τουρισμού.....	13
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	15
ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	15
2.1 Γενικά.....	15
2.2 Ιστορική αναδρομή	16
2.3 Ορισμός αγροτουρισμού	18
2.4 Μορφές αγροτουρισμού.....	19
2.5 Χαρακτηριστικά -στόχοι Αγροτουρισμού	21
2.6 Σημασία του αγροτουρισμού	25
2.7 Η συμβολή του αγροτουρισμού στην αγροτική ανάπτυξη	27
2.8 Πλεονεκτήματα αγροτουρισμού	28
2.9 Μειονεκτήματα Αγροτουρισμού.....	30
2.10 Αγροτουριστικό προϊόν και δραστηριότητες που συνδέονται με τον Αγροτουρισμό	32
2.11 Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί.....	34
2.12 Φορείς Αγροτουριστικής Πολιτικής	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	39
Ο ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	39
3.1 Λέσβος.....	39

3.2	Γεωλογία Λέσβου.....	41
3.3	Μυθολογία.....	43
3.4	Ιστορία νησιού	45
3.5	Πολιτισμός	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4		49
ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ		49
4.1	Ορισμός συνεταιρισμών.....	49
4.2	Τύποι συνεταιρισμών	53
4.3	Η νομική προσωπικότητα και η εμπορική ιδιότητα των συνεταιρισμών	57
4.4	Σύσταση του συνεταιρισμού.....	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5		63
ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΛΕΣΒΟΥ		63
5.1	Γενικά στοιχεία για τους συνεταιρισμούς της Λέσβου.....	63
5.2	Αγροτικοί συνεταιρισμοί γυναικών Λέσβου	64
5.2.1	Εισαγωγικά	64
5.2.2	Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Μεσοτόπου	65
5.2.3	Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγ. Παρασκευής Λέσβου "Η Σελάδα"	69
5.2.4	Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Σκαλοχωρίου	70
5.2.5	Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Παρακοιλών Λέσβου.....	71
5.2.6	Αγροτουριστικός - Αγροβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πολιχνίτου	73
5.2.7	Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Άγρας.....	74
5.2.8	Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Γέρας «Αριστέα» 76	
5.2.9	Αγροτουριστικός - Αγροβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μήθυμνας.....	77
5.2.10	Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πέτρας	78
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ		81

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	86

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια ενίσχυσης της ανάπτυξης των τουριστικών δραστηριοτήτων σε αγροτικές και ορεινές περιοχές οι οποίες χαρακτηρίζονται από φαινόμενα ερήμωσης αλλά και μείωσης του εισοδήματος του αγροτικού πληθυσμού. Επιπρόσθετα η Ευρωπαϊκή ένωση την τελευταία δεκαετία υιοθετεί μοντέλα ανάπτυξης του αγροτικού χώρου που στοχεύουν στην ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος, στην περιφερειακή ανάπτυξη και στην διατήρηση, προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Ο αγροτουρισμός, αποτελεί μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού και μια πολυσυζητημένη στρατηγική ανάπτυξης των μειονεκτούντων αγροτικών περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε χώρες ιδιαίτερα αγροτουριστικά ανεπτυγμένες όπως η Αυστρία, η Σουηδία, η Ελβετία, οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις που ασχολούνται με τον αγροτουρισμό καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος του γενικού συνόλου ενώ σε χώρες όπως η Ελλάδα και την Πορτογαλία οι εκμεταλλεύσεις αυτές είναι εντελώς περιθωριακές. Βεβαίως τα τελευταία χρόνια γίνεται μια προσπάθεια από τους τοπικούς φορείς και τους αγρότες για εμπλουτισμό και αύξηση της ποικιλίας του προσφερόμενου αγροτουριστικού προϊόντος στην Ευρωπαϊκή ύπαιθρο.

Αυτό επιτυγχάνεται με την καλύτερη εκμετάλλευση των τοπικών πόρων όπως φυσικό περιβάλλον, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, πολιτισμικά χαρακτηριστικά κ.α. Στην Ελλάδα επικρατεί σύγχυση σχετικά με την ίδια την έννοια και το περιεχόμενο του αγροτουρισμού και πολύ περισσότερο τον προσδιορισμό από τους αρμόδιους φορείς (Υπ.Γεωργίας, ΕΟΤ, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, τοπικές αναπτυξιακές εταιρείες) του αγροτουριστικού προϊόντος.

Παρουσιάζονται πολλές μορφές αγροτουρισμού, όπως διαμονή σε αγροκτήματα (φάρμες), οικοαγροτουρισμός, φιλοξενία σε μικρά καταλύματα, αγροτουρισμός από εθελοντές, κ.λπ. Ο αγροτουρισμός συμβάλει στην παραμονή των κατοίκων στις περιοχές τους ,στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς, στη επιβίωση παραδοσιακών και νέων πράσινων επαγγελμάτων ,στην ανάδειξη του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

1.1 Ορισμός του Τουρισμού

Σχετικά με τον ορισμό του τουρισμού έχουν γίνει πολλές προσπάθειες από τις αρχές του 2^{ου} αιώνα από πολλούς διεθνούς οργανισμούς και ειδικούς του τουρισμού και του τουρίστα. Οι προσπάθειες αυτές διαφοροποιούνταν μεταξύ τους και σαν βασική διαφορά είχαν στο κίνητρο του ταξιδιού στη μετακίνηση , στο σκοπό του ταξιδιού και τη διάρκεια παραμονής.

Ο τουρισμός αποτελεί ένα γεγονός κατά το οποίο ένας άνθρωπος αλλάζει ρυθμούς και τρόπο ζωής και τις περισσότερες φορές και φυσικό περιβάλλον. Επίσης μπορεί να χαρακτηριστεί σαν ένα πολυσύνθετο οικονομικό και κοινωνικό φαινόμενο και πραγματοποιείται όταν συναντιέται η ανθρώπινη θέληση με το ταξίδι. Με τον τουρισμό δίνεται η δυνατότητα να ικανοποιηθούν βασικές ψυχοσωματικές ανάγκες του ανθρώπου, μέσα από ένα πολύ μεγάλο πλήθος δραστηριοτήτων αναψυχής και ψυχαγωγίας.

Ένας άλλος ορισμός χαρακτηρίζει τον τουρισμό την πρόσκαιρη μετακίνηση ατόμων, μεμονωμένων ή συλλογικά, από τον τόπο της μόνιμης διαμονής τους σε κάποιο άλλο τόπο (εντός ή και εκτός της χώρας διαμονής τους), η οποία αποσκοπεί στην ικανοποίηση της ψυχικής επιθυμίας ή πνευματικής περιέργειας, η οποία προκαλεί τη δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων. Ο βασικός διαχωρισμός του τουρισμού είναι σε εσωτερικό και σε εξωτερικό τουρισμό.

Τέλος ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) δίνει τον παρακάτω ορισμό για τον τουρισμό:

*Ο τουρισμός περιλαμβάνει τις δραστηριότητες των ανθρώπων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε προορισμούς και περιοχές άλλες εκτός από αυτές που αποτελούν το συνηθισμένο περιβάλλον τους και για χρονικό διάστημα που δεν ξεπερνά τον έναν χρόνο, με σκοπό την αναψυχή, την ικανοποίηση των επαγγελματικών τους αναγκών κ.ά.*¹

1.2 Διακρίσεις του τουρισμού

Σε αυτή την ενότητα θα προσπαθήσουμε να κάνουμε ένα διαχωρισμό του τουρισμού, με κριτήριο τον προορισμό.

- Εγχώριος τουρισμός (domestic tourism): η μετακίνηση εντός της χώρας των κατοίκων της για τουριστικούς (πχ. ένας Αθηναίος πηγαίνει στην Κρήτη)
- Εξερχόμενος τουρισμός (outbound tourism): οι κάτοικοι μίας χώρας οι οποίοι ταξιδεύουν σε μία άλλη χώρα (πχ. ένας Έλληνας που ταξιδεύει στη Ιταλία)
- Εισερχόμενος τουρισμός (inbound tourism): ο τουρισμός των ξενών οι οποίοι ταξιδεύουν σε συγκεκριμένη χώρα (πχ. ένας Άγγλος που ταξιδεύει στην Ελλάδα)
- Διεθνής τουρισμός (international tourism): το άθροισμα του εισερχόμενου και του εξερχόμενου τουρισμού.
- Εσωτερικός τουρισμός (internal tourism): το άθροισμα του εγχώριου και του εισερχόμενου τουρισμού

¹ <http://el.wikipedia.org/wiki/τουρισμός>

- Εθνικός τουρισμός: (national tourism): το σύνολο του εγχώριου και του εξερχόμενου τουρισμού.²

1.3 Κύριοι παράγοντες ανάπτυξης τουρισμού

Η ανάπτυξη του τουρισμού έχει μια αλματώδη ανάπτυξη από την δεκαετία του 50 και μετά και οι αποτελεί πλέον ένα οικονομικό τομέα που επηρεάζει άμεσα τις χώρες όπου αναπτύσσεται. Ο κύριοι παράγοντες στους οποίους οφείλεται αυτή η τεράστια ανάπτυξη του τουρισμού είναι οι εξής:³

- Οικονομικοί και δημογραφικοί παράγοντες.
- Η προώθηση του τουρισμού εξαρτάται από την πολιτική των εταιριών τουρισμού, των κρατών και των οργανώσεων του κλάδου.
- Ο τουρισμός είναι ένα κοινωνικό αγαθό την σύγχρονης εποχής.
- Η παράλληλη ανάπτυξη του «κοινωνικού κράτους» με την αύξηση του ελεύθερου χρόνου στις αναπτυγμένες χώρες.
- Η ανάπτυξη των μαζικών μεταφορικών μέσων.
- Οργανωμένος τουρισμός: «δημοκρατικοποίηση» του δικαιώματος στον τουρισμό.
- Ο τουρισμός έχει γίνει ένα καταναλωτικό προϊόν που περιλαμβάνει διαφοροποίηση τιμών και εξειδίκευση υπηρεσιών.
- Η σταθερότητα (πολιτική και οικονομική) στις αναπτυγμένες χώρες.

² <http://el.wikipedia.org/wiki/τουρισμός>

³ Τσάρτας Π. (1996), *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*, Εκδ. Εξάντας, Αθήνα.

- Στη μεταπολεμική περίοδο αναπτύσσονται καταναλωτικά πρότυπα στα οποία ανταποκρίνεται ο τουρισμός.

1.4 Επιπτώσεις του τουρισμού

Ο όρος «τουριστική βιομηχανία» δεν έχει δοθεί τυχαία μιας διεθνώς αποτελεί μια από τις βασικές μορφές οικονομικής δραστηριότητας, και αυτό φαίνεται ενδεικτικά και από τα διαγράμματα με τα στατιστικά στοιχεία που παρατίθενται στα πιο κάτω κεφάλαια, τόσο στην χώρα μας όσο και παγκόσμια. Ο τουρισμός συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία εισοδήματος και απασχόλησης στον καθαρά τουριστικό τομέα με ποσοστό που φτάνει στο 8 % για τη χώρα μας και λίγο λιγότερο σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε αυτά όμως τα ποσοστά θα πρέπει να συνυπολογίσει κανείς και τα ποσοστά που προέρχονται από τους τομείς υποστήριξης αλλά και όλους τους τομείς της οικονομίας που ευνοούνται από τις συναλλαγές που προκύπτουν από τις τουριστικές δραστηριότητες, με αποτέλεσμα να είναι ακόμη πιο φανερή η σημασία του τουριστικού τομέα.

Για την καλύτερη κατανόηση της σημασίας του τουρισμού θα μπορούσε κανείς να χρησιμοποιήσει σαν παράδειγμα την δημιουργία μιας νέας τουριστικής μονάδας που έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας ακόμη και από το ξεκίνημα της κατασκευής της, όπου απασχολούνται άτομα και εμπλέκονται επιχειρήσεις που ανήκουν στον ευρύτερο κατασκευαστικό τομέα. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η απασχόληση και δημιουργούνται νέα εισοδήματα (μισθοί, τόκοι, ενοίκια και επιχειρηματικά κέρδη) για απασχολούμενους δεκάδων κλάδων της οικονομίας. Και βέβαια όλες αυτές οι ευνοϊκές επιδράσεις συνεχίζονται

όταν αρχίσει και λειτουργεί η συγκεκριμένη τουριστική μονάδα, με την προμήθεια πάσης φύσεως υλικών αγαθών και υπηρεσιών αλλά και την πρόσληψη ανθρώπινου δυναμικού. Έχουμε έτσι έναν πολλαπλασιαστή τουριστικού εισοδήματος, σαν αποτέλεσμα της εκ νέου ζήτησης και πρόσθετες ευκαιρίες δημιουργίας απασχόλησης και εισοδήματος.

1.5 Παράγοντες ανάπτυξης ελληνικού τουρισμού

Μια μακροπρόθεσμα δυναμική και ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη προϋποθέτει τόσο τους απαραίτητους φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους όσο και τις υποδομές, υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό. Το ελληνικό τουριστικό προϊόν διαθέτει όλα τα παραπάνω. Οι ουσιαστικοί παράγοντες που διαμόρφωσαν σταδιακά τα χαρακτηριστικά του μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης της χώρας στην περίοδο μετά το 1950 είναι οι κάτωθι:⁴

1. Το πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης που άρχισε να εφαρμόζεται στη μεταπολεμική περίοδο και παραμένει κυρίαρχο ως σήμερα, είναι ένας καθοριστικός παράγοντας με ευρύτατες επιπτώσεις στη γενικότερη ανάπτυξη της χώρας. Η ανάπτυξη των υποδομών και των υπηρεσιών του οργανωμένου μαζικού τουρισμού της θερινής κυρίως περιόδου, είναι οι κυρίως στόχοι του προτύπου αυτού και οι παράγοντες διαμόρφωσης του και αντίστοιχα του τουριστικού προϊόντος της χώρας είναι οι εξής:

- Η εδραίωση στην ευρύτερη «αγορά» των μεσογειακών χωρών της Ελλάδας
- Μονοσήμαντη ζήτηση αλλοδαπών τουριστών
- Εξάρτηση πολλών περιοχών από τον οργανωμένο τουρισμό της θερινής περιόδου

⁴ Τσάρτας Π. (1996), *Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό*, Εκδ. Εξάντας, Αθήνα

- Η σταδιακή υιοθέτηση ενός προτύπου ανάπτυξης το οποίο αφορά τον τουρισμό διακοπών
- Υποτυπώδης ανάπτυξη και χρονική υστέρηση εξειδικευμένων τουριστικών προϊόντων

2. Το υπαρκτό θεσμικό πλαίσιο του σχεδιασμού της οργάνωσης και της λειτουργίας του τουρισμού όσο και η επίσημη κρατική πολιτική και η εφαρμογή της στα ζητήματα που σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη σχετίζονται με τον παράγοντα αυτό. Ειδικότερα:

- Ελλείψεις και αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του τουρισμού
- Πολιτική και στρατηγικός σχεδιασμός για την τουριστική ανάπτυξη

3. Οργάνωση υποδομών και υπηρεσιών του τουριστικού τομέα. Ειδικότερα :

- Ελλείψεις υποδομών και υπηρεσιών οι οποίες συγκροτούν τον τουριστικό τομέα της Ελλάδας
- Αδυναμίες οργάνωσης εκσυγχρονισμού των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών της χώρας

4. Χωρική συγκέντρωση και περιβαλλοντικές διαστάσεις της τουριστικής ανάπτυξης. Αναλυτικότερα:

- Χαρακτηριστικά χωρικής συγκέντρωσης της τουριστικής ανάπτυξης: ανισομέρειες και υποβάθμιση
- Αειφορική τουριστική ανάπτυξη: οι περιβαλλοντικές διαστάσεις ενός σύγχρονου προτύπου ανάπτυξης

- Υστερήσεις και αδυναμίες στην εκπαίδευση, την έρευνα και την επιστημονική ανάλυση του τουρισμού. Αναλυτικότερα:
- Τουριστική εκπαίδευση: ανεπάρκειες με βάση τα διεθνή δεδομένα και τις ανάγκες ανάπτυξης και λειτουργίας του τουρισμού στη χώρα
- Έρευνα και επιστημονική ανάλυση του τουρισμού: υστερήσεις και αδυναμίες

5. Πολιτικές προβολής του ελληνικού τουριστικού προϊόντος. Αναλυτικότερα:

- Μάρκετινγκ του ελληνικού τουρισμού: μεγάλες θεσμικές και οργανωτικές αδυναμίες
- Διαφήμιση: αρκετές θετικές προσπάθειες αλλά και σημαντικές ελλείψεις.

1.6 Κοινωνική και πολιτιστική σημασία του τουρισμού

Οι κοινωνικές και πολιτιστικές επιδράσεις του τουριστικού φαινομένου έχουν διττή μορφή. Το γεγονός ότι τουρίστες και ντόπιοι με διαφορετικά πολιτιστικά βιώματα συναντιούνται, έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή των πολιτιστικών αξιών. Η μεταβολή αυτή είναι κυρίως θετική, συμπεριλαμβάνονται όμως και κάποια αρνητικά στοιχεία. Στο πλαίσιο λοιπόν των αλλαγών που προκύπτουν, λόγω του τουρισμού παρατηρούνται τα ακόλουθα:

Πολιτιστική αναγέννηση: ο τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με πολλούς τρόπους. Πολλά μνημεία σώθηκαν χάρη στη σημασία τους για τον τουρισμό.

Επίδειξη και πολιτιστική υποβάθμιση: ο τουρισμός επιδρά σημαντικά στη συμπεριφορά των νέων και εισάγει το στοιχείο του μιμητισμού, το οποίο προέρχεται από την οικονομική υπεροχή των τουριστών, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί την εξασθένηση του τοπικού προτύπου ζωής.

Εμπορικότητα των πολιτιστικών στοιχείων: το παρελθόν, η πνευματική και πολιτιστική περιέργεια του τουρίστα για το περιβάλλον της χώρας υποδοχής οδήγησαν στην εμπορευματοποίηση των πολιτιστικών στοιχείων. Έτσι λοιπόν ο τουρισμός αναζωογόνησε τη λαϊκή τέχνη, δεδομένου ότι ένας μεγάλος αριθμός ειδών λαϊκής κατασκευάζεται για τους τουρίστας.

Διατήρηση της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής: στο πλαίσιο των πολιτιστικών θησαυρών μπορούν να ενταχθούν η παραδοσιακή αρχιτεκτονική και η πολιτιστική μοναδικότητα του πληθυσμού της ζώνης υποδοχής.⁵

⁵ Τουρισμός: Οικονομικές Προσεγγίσεις β' Έκδοση Στέλιος Βαρβαρέσος Εκδόσεις Προπομπός

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1 Γενικά

Η μεγιστοποίηση του φαινομένου της αστικοποίησης δημιουργούν από την μια νέα προβλήματα μιας και ολοένα και περισσότεροι κάτοικοι εγκαταλείπουν τις αγροτικές τους μόνιμες κατοικίες αλλά από την άλλη αυξάνονται τα ποσοστά επισκεψιμότητας.

Οι κάτοικοι των μεγαλουπόλεων επιθυμούν να επισκεφθούν τις αγροτικές περιοχές διότι τους προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες που είναι αδύνατο να αποκτήσουν στα μεγάλα αστικά κέντρα όπως είναι η επιστροφή στις ρίζες τους καθώς και η επαφή τους και των παιδιών τους με το περιβάλλον παρέχοντας τους την δυνατότητα να μάθουν για την ζωή στην φύση , για τα ζώα προωθώντας με τον τρόπο αυτό την αγροτουριστική επιχειρηματικότητα.

Ο αγροτουρισμός στηρίζεται στις παρακάτω κύριες αρχές:

- Αγροτικά/Φυσικά περιβάλλοντα
- Αγροτικά προϊόντα/υπηρεσίες
- Τουριστικά προϊόντα/υπηρεσίες

- Αγροτικά εμπορεύματα ,επεξεργασία, πακετάρισμα

2.2 Ιστορική αναδρομή

Πηγαίνοντας πίσω στο χρόνο και πιο συγκεκριμένα στο 1850 για περίπου 5000 χρόνια η πλειοψηφία των ανθρώπων ζούσε σε μικρούς αγροτικούς οικισμούς , σε χωριά καθώς και σε μικρές κωμοπόλεις έχοντας την δυνατότητα να είναι κοντά στην φύση και στο περιβάλλον και να ασχολούνται με την καλλιέργεια της. Με την πάροδο των χρόνων , οι πόλεις άρχισαν να επεκτείνονται κυρίως κατά την διάρκεια της βιομηχανικής επανάστασης με αποτέλεσμα να δημιουργείται η ανάγκη ολοένα και περισσότεροι άνθρωποι να απαιτείται να δουλεύουν και να κατοικούν στα μεγάλα αστικά κέντρα. Η επέκταση των πόλεων επέφερε την ανάγκη είτε να εγκαταλείψουν ολοκληρωτικά είτε περιστασιακά ολοένα και πιο πολλοί άνθρωποι την αγροτική ζωή. Στις μέρες μας υπάρχει μεγάλο ποσοστό ανθρώπων που δεν έχουν έρθει ποτέ σε επαφή με την φύση.⁶

Το φαινόμενο του Αγροτουρισμού πρωτοεμφανίστηκε στις αρχές του 19^{ου} αιώνα με την αύξηση της επισκεψιμότητας της Υπαίθρου μέσω των μοντέρνων ατμοκίνητων σιδηροδρόμων από τους ανθρώπους των αστικών-βιομηχανικών πόλεων οι οποίοι πραγματοποιούσαν εκδρομές στην φύση παρακινούμενοι από τις εξυμνητικές αφηγήσεις και περιγραφές των ρομαντικών συγγραφέων.

Ωστόσο ο Αγροτουρισμός ως μορφή τουρισμού πρωτοεμφανίστηκε στα μέσα του 1960 όπου στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής δημιουργήθηκε μια νέα τουριστική δραστηριότητα γνωστή και ως “*fagm and Banch hospitality*”, που ουσιαστικά περιλαμβάνει

⁶ *Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης*

τροποποιημένες τις μορφές του Γεωργικού Τουρισμού και του Αγροτικού Τουρισμού, όπως αυτές παρουσιάστηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο. Αυτή θεωρείται και η αφετηρία του Αγροτουρισμού στην σύγχρονη περίοδο.

Από την περίοδο αυτή και μετά η μορφή του Αγροτουρισμού διαμορφώθηκε σπουδαία και ταυτίστηκε με την μορφή του εναλλακτικού τουρισμού. Το φαινόμενο του Αγροτουρισμού πλέον θέτει βάσεις και στην επιχειρηματικό επίπεδο βελτιώνοντας τις αγροτουριστικές υποδομές με αποτέλεσμα την αύξηση της «αγροτουριστικής ζήτησης» τόσο σε προϊόντα όσο και σε υπηρεσίες.⁷

Στη Ελλάδα , από το 1983 και έπειτα άρχισε να παρουσιάζεται ενδιαφέρον στην μορφή αυτή τουρισμού καθώς τότε ο ΕΟΤ διαμόρφωσε το δι-υπηρεσιακό πλαίσιο για την μελέτη του εναλλακτικού αυτού τρόπου τουρισμού που διαμόρφωσε την ανάπτυξη σου σε θεσμικό επίπεδο.

Σήμερα, έχει υπολογιστεί πως το 70% των Αμερικανών, Αυστραλών, Αυστριακών και Γερμανών και ελάχιστα μικρότερο ποσοστό των κατοίκων των υπολοίπων χωρών του ΟΟΣΑ επισκέπτονται σαν τουρίστες την Ύπαιθρο ετησίως.

Αναφορικά με τις Αγροτουριστικές τάσεις και προοπτικές , παρουσιάζονται χωρίς αμφιβολία ενθαρρυντικές. Η επιστροφή στην φύση που περιεγράφηκε παραπάνω είναι ήδη μη αναστρέψιμη. Οι ρυθμοί ανάπτυξή της επιταχύνονται διαρκώς μιας και οι παράγοντες που τους επηρεάζουν ενδυναμώνονται διαρκώς. Οι προορισμοί του αγροτουρισμού είναι πλέον σε θέση να καλωσορίσουν ολοένα και πιο πολλούς πελάτες

⁷ *Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης*

καθώς υπάρχουν διάφορες αγροτουριστικές μονάδες που βρίσκονται ήδη σε λειτουργία μιας και καθίσταται πλέον εφικτή η μετακίνηση των πελατών στις αγροτικές περιοχές μέσω των νέων δρόμων. Μέχρι και σήμερα η τάση των αγροτών ήταν η μετακίνηση τους από τα χωριά προς τις πόλεις ωστόσο μελλοντικά αυτό θεωρείτο πως θα αντιστραφεί μιας και οι κάτοικοι των μεγάλων αστικών κέντρων θα στραφούν και πάλι στην φύση και στις αγροτικές περιοχές.⁸

2.3 Ορισμός αγροτουρισμού

Ο Αγροτουρισμός αποτελεί ένα θέμα συζήτησης τα τελευταία χρόνια ως μια μορφή τουρισμού που αναπτύσσεται κυρίως σε αγροτικές περιοχές από ανθρώπους που ασχολούνται με την γεωργία και την καλλιέργεια της γης γενικότερα.

Με την εναλλακτική αυτή μορφή διακοπών οι τουρίστες έχουν την δυνατότητα να γευτούν για ένα μικρό χρονικό διάστημα όσο δηλαδή θα διαρκέσουν οι διακοπές τους, τις ομορφιές της φύσης και να έρθουν σε επαφή με την καθημερινότητα ενός αγρότη , γεγονός που τους προσφέρει την δυνατότητα να ξεφύγουν από τις συνηθισμένες μορφές του ήδη ανεπτυγμένου τουρισμού.

Παράλληλα, ο αγροτουρισμός προσφέρει και αρκετά πλεονεκτήματα στους κατοίκους των αγροτικών περιοχών μιας και αυξάνεται σημαντικά το εισόδημά τους εκμεταλλευόμενοι τα διάφορα καταλύματα και τις υπηρεσίες που μπορούν να προσφέρουν στους τουρίστες καθώς και με την πληθώρα αγροτικών και λαϊκής τέχνης προϊόντων που μπορούν να πουλήσουν.⁹

⁸ Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης

⁹ Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης

Με γνώμονα λοιπόν τα όσα αναφέρθηκαν , ο αγροτουρισμός προβλέπεται πως θα συνεχίσει να είναι στην κορυφή των τουριστικών επιλογών και για τα επόμενα χρόνια μιας και έχει ήδη διαμορφωθεί η ανάγκη των ανθρώπων να επιστρέψουν προς την φύση αλλάζοντας το διαμορφωμένο Ευρωπαϊκό πρότυπο διακοπών από τα μεγάλα πολυτελή ξενοδοχεία προς τις μικρότερες αγροτουριστικές μονάδες στις οποίες δεν κυριαρχεί το «ψεύτικο χαμόγελο» των σερβιτόρων αλλά η γνήσια μορφή ελληνικής φιλοξενίας.

Στην Ελλάδα, ο αγροτουρισμός αποτελεί μια μορφή τουρισμού η οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί ραγδαία συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην ανάπτυξη κάθε περιφέρειας καθώς επίσης και στην άνοδο του οικονομικού επιπέδου πολλών περιοχών που βρίσκονται λόγω τοποθεσίας σε μειονεκτική θέση.

Ορισμός: Αγροτουρισμός ορίζεται ως η τουριστική δραστηριότητα η οποία αναπτύσσεται σε μη αστικές περιοχές κυρίως από ανθρώπους που ασχολούνται είτε με τον πρωτογενή είτε με τον δευτερογενή τομέα παραγωγής και πιο συγκεκριμένα από οικογενειακής ή συνεταιριστικής μορφής τουριστικές επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν τοπικά αγαθά και υπηρεσίες με στόχο την αύξηση του αγροτικού εισοδήματος καθώς επίσης και της τοπικής οικονομίας.

Στον Αγροτουρισμό περιλαμβάνεται η εκμετάλλευση των τουριστικών μονάδων όπως είναι ενοικιαζόμενα δωμάτια, pension, ξενώνες και καταλύματα camping , καθώς επίσης και την τροφοδοσία και τον εφοδιασμό των μονάδων αυτών με τα τοπικά αγροτικά προϊόντα.¹⁰

2.4 Μορφές αγροτουρισμού

¹⁰ Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης

Γενικότερα, στηριζόμενοι στα όσα γνωρίζουμε από την διεθνή εμπειρία και την προοπτική , μπορούμε να διακρίνουμε δύο υποκατηγορίες του αγροτουρισμού:

1. Η υποδοχή και φιλοξενία τουριστών σε αγροτικές μονάδες, όπου οι τουρίστες έχουν την δυνατότητα να συμμετάσχουν στην αγροτική ζωή και στις δραστηριότητες που αυτή περιλαμβάνει. (farmhouse holidays).
2. Η δημιουργία αγροτικών τουριστικών μονάδων και δωματίων ενοικίασης σε αγροτικού χαρακτήρα συνοικισμού. Η φιλοξενία τουριστών σε αυτές τις μονάδες συνήθως γίνεται με το σύστημα “bed and breakfast” (δηλ. ενοικιάζονται δωμάτια μιας αγροτικής κατοικίας στα οποία συμπεριλαμβάνεται και το πρωινό).¹¹

Η πρώτη υποκατηγορία που προαναφέρθηκε είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη τόσο στην Αυστρία όσο και στην Γερμανία και φαίνεται πως είναι ιδιαίτερα δύσκολο να αναπτυχθεί εξίσου και στην χώρα μας εξαιτίας της μεγάλης κατάτμησης των αγροτικών ιδιοκτησιών.

Από την άλλη πλευρά, η δεύτερη υποκατηγορία αποτελεί τον θεμέλιο λίθο του αγροτικού τουρισμού για τις παρακάτω χώρες, Αγγλία, Γαλλία, Σκωτία, Ιρλανδία, Ιταλία, και αποτελεί μια μορφή που παρουσιάζει μεγάλες δυνατότητας ανάπτυξης και στην Ελλάδα.

Στηριζόμενοι μάλιστα και σε εκτιμήσεις ειδικών , φαίνεται πως αυτή η μορφή τουρισμού θα κυριαρχήσει τα επόμενα χρόνια σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες εξαιτίας της ανάγκης των ανθρώπων να επιστρέψουν κοντά στο φυσικό περιβάλλον και να αναπτύξουν ανθρώπινες σχέσεις πιο ζεστές και φιλικές. Ο τομέας του αγροτουρισμού κρίνεται αναγκαίος

¹¹ *Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης*

στην χώρα μας και οφείλει να προσεχθεί ιδιαίτερα ο τρόπος ανάπτυξης και υλοποίησης του. Με τον τρόπο αυτό, με την ανάπτυξη και πρόοδο του αγροτουρισμού μπορεί ταυτόχρονα να υλοποιηθεί και η βελτίωση του βιοτικού περιφερειακού επιπέδου μέσα από την διαμόρφωση της αναγκαίας τουριστικής υποδομής.¹²

2.5 Χαρακτηριστικά -στόχοι Αγροτουρισμού

Η μη αστική ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων

Εξ ορισμού ο αστικός χώρος απορρίπτεται για την ανάπτυξη προγραμμάτων αυτής της μορφής εν αντίθεση με την εφαρμογή προγραμμάτων μαζικού τουρισμού για τα οποία ο αστικός χώρος είναι ο κατάλληλος. Ο όρος μη αστικός χρησιμοποιείται για να δοθεί μια ευρύτερη διάσταση του χώρου στην οποία μπορεί να αναπτυχθεί πρόγραμμα αγροτουρισμού μέσα όμως στα πλαίσια της ευρύτερης συλλογιστικής για ενίσχυση του τοπικού εισοδήματος και συγκράτηση του τοπικού πληθυσμού.¹³

Η συμπληρωματικότητα της απασχόλησης και του εισοδήματος

Η επαγγελματική απασχόληση με τις δραστηριότητες αγροτουρισμού δεν δημιουργεί ένα νέο αυτόνομο επαγγελματικό χώρο στον αγροτικό τομέα αντίθετα βασικός σκοπός του αγροτουριστικού προγράμματος είναι η συμπληρωματικότητα της εργασίας ως προς την κύρια που παραμένει η γεωργία. Ένας από τους βασικούς λόγους για τον οποίο εφαρμόζονται τα αγροτουριστικά προγράμματα είναι η μείωση της διακύμανσης του

¹² Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη Α. Παπακωνσταντινίδης

¹³ Ανδριώτης, Κ. (2007). Σημειώσεις μαθήματος Ζ' Εξαμήνου Αγροτουρισμός. ΤΕΙ Κρήτης. Ηράκλειο.

αγροτικού εισοδήματος η οποία εμφανίζεται σε μεγάλο βαθμό ειδικά στον αγροτικό τομέα και οφείλεται στην εποχικότητα της παραγωγής.¹⁴

Ένα άλλο πρόβλημα που εντοπίζεται στον αγροτικό τομέα είναι η υποαπασχόληση ,η οποία κυμαίνεται σε υψηλή επίπεδα, εξαιτίας της φύσης των γεωργικών εργασιών, που εναλλάσσονται μεταξύ περιόδων αιχμής και περιόδων ύφεσης. Λόγω αυτών των ιδιαιτεροτήτων του αγροτικού επαγγέλματος συμπεραίνεται ότι ο συνδυασμός των αγροτικών εργασιών με κάποιο πρόγραμμα αγροτουρισμού συμβάλει θετικά στην μείωση της λανθάνουσας ανεργίας στον αγροτικό χώρο, αλλά και στη μείωση της διακύμανσης του αγροτικού εισοδήματος .¹⁵

Η αντιμετώπιση της αγροτουριστικής δραστηριότητας ως μέσο ακολουθητέας πολιτικής για την ανάπτυξη ή ως εναλλακτική λύση για την ανάπτυξη των μειονεκτικών περιοχών θέτει ως βασικό στόχο τη μείωση της διακύμανσης του αγροτικού εισοδήματος λόγω της εποχικότητας της γεωργικής παραγωγής. Βάση αυτής της άποψης γίνεται αντιληπτό ότι ο μαρασμός , η εγκατάλειψη των ελληνικών αγροτικών περιοχών και η έντονη αστυφιλία που παρατηρηθήκαν τις τελευταίες δεκαετίες οφείλονται στην ασταθή οικονομική κατάσταση των αγροτών .Η ύπαρξη συμπληρωματικού εισοδήματος μπορεί να επιτευχθεί μέσω του προγράμματος αγροτουρισμού, ιδιαίτερα από τα μέλη εκείνα της αγροτικής οικογένειας τα οποία σε αντίθετη περίπτωση, είτε υποαπασχολούνταν, προσφέροντας μόνο τις υπηρεσίες τους σε περίοδο αιχμής των εργασιών της γεωργικής εκμετάλλευσης, είτε θα παρέμεναν σε κατάσταση λανθάνουσας ανεργίας, με την προσμονή δημιουργίας των

¹⁴ Γιαννόπουλος Δ.(2012) .Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στο νόμο Σερρών . (Πτυχιακή εργασία) Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ,Θεσσαλονίκης . Θεσσαλονίκη.

¹⁵ Τσαπάκη Χ. (2011) .Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη .(Διπλωματική εργασία).Πανεπιστήμιο Πειραιά ,τμήμα οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων ,Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Δικαίωση Επιχειρήσεων ,Πειραιάς.

συνθηκών εκείνων που θα τους επέτρεπαν να ενταχθούν στην παραγωγική διαδικασία.¹⁶

Η αγροτουριστική δραστηριότητα σε μικρές οικογενειακές μονάδες ή μικρούς συνεταιρισμούς

Στη σημερινή πραγματικότητα των τουριστικών επιχειρήσεων ευνοούνται ιδιαίτερα οι μεγάλες επιχειρηματικές μονάδες όμως στην περίπτωση των αγροτικών περιοχών της υπαίθρου οι μικρές οικογενειακές μονάδες και οι μικροί συνεταιρισμοί συμβάλλουν περισσότερο αποτελεσματικά προς το στόχο της ενίσχυσης της τοπικής οικονομίας .Από την μια η αγροτουριστική επιχείρηση είτε ως ένας αγροτουριστικός συνεταιρισμός, είτε ως μια κοινοπραξία ιδιοκτητών αγροτουριστικών καταλυμάτων πρέπει να έχει βιώσιμο μέγεθος, από την άλλη υπάρχουν οι αγροτικές κατοικίες που έχουν διαμορφωθεί σε μικρά αγροτουριστικά καταλύματα.

Στην πρώτη περίπτωση, ο καταμερισμός οφέλους και ζημίας που προκύπτει από τη λειτουργία των καταλυμάτων είναι δικαιότερος ,ενώ στη δεύτερη περίπτωση της μεγάλης ξενοδοχειακής μονάδας υπάρχουν ένας ή και περισσότεροι ιδιοκτήτες οι οποίοι δεν έχουν καταγωγή ούτε διαμένουν στην τοπική κοινωνία αλλά απολαμβάνουν το όφελος από την παροχή υπηρεσιών τουρισμού στους επισκέπτες της περιοχής. Κατά τη σύγκριση των δύο αυτών καταστάσεων σε επίπεδο χάραξης και σχεδιασμού πολιτικής της ανάπτυξης εύλογα προτιμώνται οι μικρές οικογενειακές μονάδες και οι μικροί συνεταιρισμοί .

¹⁶ Τσαπάκη Χ. (2011) .Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη .(Διπλωματική εργασία).Πανεπιστήμιο Πειραιά ,τμήμα οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων ,Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Δικαίωση Επιχειρήσεων ,Πειραιάς.

Άλλωστε σύμφωνα με την άποψη ότι η παροχή τουριστικών υπηρεσιών από τον αγρότες της υπαίθρου προς τουρίστες που προέρχονται από τις αστικές περιοχές οδηγεί σε μεταφορά εισοδήματος από τις περισσότερο προς τις λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές, τίθεται το πρόβλημα της πραγματικής μεταφοράς του εισοδήματος, από τις αστικές στις αγροτικές περιοχές, αλλά και επιπλέον τίθεται το θέμα της κατανομής του πρόσθετου οφέλους στον τοπικό πληθυσμό της αγροτικής περιφέρειας. Ένα πρόγραμμα αγροτουριστικής ανάπτυξης πιθανότατα παρέχει μεγαλύτερες διασφαλίσεις μιας δικαιότερης κατανομής στον τοπικό πληθυσμό του πρόσθετου οφέλους που θα πρόκυπτε από τη λειτουργία του.¹⁷

Σύνδεση των αγροτουριστικών καταλυμάτων με την τοπική παραγωγή

Οι μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες διαφοροποιούνται σε ορισμένα βασικά σημεία από και τα αγροτουριστικά καταλύματα όπως η μορφή και το είδος λειτουργίας της μεγάλης ξενοδοχειακής μονάδας που δεν αφήνουν πολλά περιθώρια σύνδεσης τους με την τοπική παραγωγή. Δηλαδή η τροφοδοσία στις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες η γίνεται με προϊόντα που εισάγονται και τα οποία πιθανών να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των επισκεπτών για ιδιαίτερες επιλογές και ανώτερες ποιότητες τροφίμων. Όμως σύμφωνα με τις βασικές αρχές του Αγροτουρισμού για την ενίσχυση της ντόπιας οικονομίας, η τροφοδοσία των καταλυμάτων θα πρέπει να γίνεται με προϊόντα της τοπικής παραγωγής.

¹⁷ Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα : Εκδόσεις Δωρικός .

Η σύνδεση της ξενοδοχειακής μονάδας και πιο συγκεκριμένα, της λειτουργίας αυτής με την τοπική παραγωγή και την εν γένει την τοπική οικονομία, φαίνεται χαλαρότερη εκείνης που εμφανίζει η λειτουργία του αγροτουριστικού καταλύματος, αλλά και ολόκληρου του αγροτουριστικού προγράμματος με αυτήν. Ο ισχυρισμός αυτός φαίνεται να ενισχύεται και από την ίδια τη φύση ενός αγροτουριστικού προγράμματος. Οπότε για την επιτυχή και σωστή λειτουργία του αγροτουριστικού προγράμματος στη φάση της εφαρμογής του , απαιτείται η συνειδητή επιδίωξη της σύνδεσης ενός αγροτουριστικού προγράμματος με την τοπική παραγωγή αλλά και τους άλλους τομείς της τοπικής οικονομίας .

Συμφώνα με αυτές τις διαπιστώσεις υπολογίζεται η πιθανότητα στο άμεσο προσεχές μέλλον, το πρόγραμμα αγροτουριστικής ανάπτυξης μειονεκτικών περιοχών της χώρας να αναδειχθεί σε ένα ισχυρό μέσο πολιτικής περιφερειακής ανάπτυξης στο βαθμό που οι βασικές του συνιστώσες μπορούν να προσδιορίζονται εξωγενώς σε επίπεδο σχεδιασμού και η εφαρμογή του να επηρεάζει την όλη αναπτυξιακή διαδικασία προς την επιθυμητή για την Πολιτεία αλλά και την τοπική οικονομία κατεύθυνση .Η επίδραση στην ντόπια οικονομία θα οδηγήσει στην παροχή ενός πρόσθετου εισοδήματος στον τοπικό πληθυσμό, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας ζωής αυτού, συνεισφέροντας στην καταπολέμηση της λανθάνουσας ανεργίας αλλά και της υποαπασχόλησης στην ύπαιθρο συνεισφέροντας σε τελική ανάλυση στην ευημερία του τοπικού πληθυσμού και την ανάπτυξη της τοπικής και εθνικής οικονομίας .¹⁸

2.6 Σημασία του αγροτουρισμού

¹⁸ Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα :Εκδόσεις Δωρικός

Είναι πολύ φυσικό, ο αγροτικός τουρισμός να αποτελεί το μοχλό ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών εφόσον, με τις νέες τάσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής διαφαίνεται ότι το μέλλον του αγροτικού κόσμου δεν εξαρτάται μόνο από τη εξέλιξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, του δάσους και της αλιείας αλλά και από τη δημιουργία και ανάπτυξη καινούργιων δραστηριοτήτων στον αγροτικό χώρο, μεταξύ των οποίων ο αγροτικός τουρισμός κατέχει εξέχουσα θέση.

Από τη δεκαετία του 70 στις χώρες της Ευρώπης ο αγροτουρισμός θεωρείται μια στρατηγική με μέλλον, επειδή συμβάλλει στη μόνιμη εγκατάσταση του πληθυσμού στην ύπαιθρο και ενδυνάμωση της κοινωνικής σύνδεσης και μακροπρόθεσμα στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών.

Επίσης συμβάλλει σε:

- διατήρηση παραδοσιακού, αγροτικού τύπου και οικιστικού στοιχείου, καθώς και στην προστασία του.
- ανάδειξη σημείων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους
- εξισορροπημένη διαχείριση φυσικών πόρων.

Πολλά στοιχεία εξηγούν την εξέλιξη αυτή:

Ο αγροτικός τουρισμός επιτρέπει την ικανοποίηση της ζήτησης σε χώρους που προσφέρονται για διοργάνωση μεγάλης ποικιλίας ψυχαγωγικών, αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Ανταποκρίνεται στο αυξημένο ενδιαφέρον για τη φυσική κληρονομιά και τον αγροτικό πολιτισμό.

Οι τοπικοί φορείς συνειδητοποίησαν τις δυνατότητες που προσφέρει ο αγροτουρισμός λόγω της πολλαπλασιαστικής επίδρασης του, είτε

πρόκειται για δημιουργία συμπληρωματικών εσόδων, είτε για τις μορφές σύμπραξης που δημιούργησε, είτε για τη ζήτηση υποδομής και συναφών υπηρεσιών στήριξης προς τον αγροτικό πληθυσμό, για το κοινό συμφέρον του τοπικού πληθυσμού και των επισκεπτών.

Από την πλευρά των δημοσίων αρχών και των διάφορων κοινωνικοοικονομικών φορέων, παρατηρείται σήμερα μια φροντίδα για τη ν εξασφάλιση της προώθησης του αγροτουρισμού.¹⁹

2.7 Η συμβολή του αγροτουρισμου στην αγροτική ανάπτυξη

Η οικονομική ανάπτυξη, η βιομηχανία, η αστικοποίηση, η παγκοσμιοποίηση της αγοράς, σαν αιτία ή αιτιατά, και η γενικότερη αναγέννηση της κοινωνίας, αφήνουν στο περιθώριο της αγροτικής περιοχές. Τα αποτελέσματα είναι δραματικά και σαν κύριο χαρακτηριστικό είναι ότι το αγροτικό εισόδημα ελαχιστοποιείται. Τα χωριά εγκαταλείπονται, το σχολείο κλείνουν, στις εκκλησίες συγκεντρώνονται ελάχιστοι πιστοί, ενώ παρουσιάζονται και σοβαρά προβλήματα υγείας, εργασίας, εκπαίδευσης και πολιτισμού

Στην αντίθετη πλευρά ο τουρισμός ο οποίος από το 1950 και μετά εξελίσσεται στην μεγαλύτερη βιομηχανία του κόσμου. Η βιομηχανία αυτή παρουσιάζεται στις τουριστικές περιοχές, όπου βρίσκονται ακριβά τουριστικά θέρετρα, και σε περιοχές όπου οι ειδικοί του τουρισμού τις καθιέρωσαν μέσα από πολλές μορφές προβολής, όπως μέσω της προβολής στους τουριστικούς προορισμούς της μόδας.

Οι περιοχές αυτές παρουσιάζουν μια τεράστια τουριστική ανάπτυξη , σε σχέση με άλλες μη τουριστικές περιοχές δημιουργώντας έτσι

¹⁹ Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα : Εκδόσεις Δωρικός

ανισορροπίες πολλοί ήταν αυτοί που προσπάθησαν να δώσουν απάντηση στο ερώτημα αν υπάρχει δυνατότητα να διοχετεύσει ένα μέρος της τουριστικής βιομηχανίας στις αγροτικές περιοχές για να αποτραπεί η περαιτέρω συρρίκνωση του Αγροτικού Τομέα.

Το αποτέλεσμα ήταν θετικό. Ο αγροτουρισμός σιγά - σιγά άρχισε να λειτουργεί σαν μέσον οικονομικής ανάπτυξης των αγροτών. Και προς αυτή την κατεύθυνση έπρεπε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Ένα από τα πρώτα μέτρα είναι το πρόγραμμα «αγροτουρισμού – αγροτοβιοτεχνίας» που η Ε.Ε υιοθέτησε με τον κανονισμό (ΕΚ) 2328/91 μέσα στα πλαίσια της κοινής Αγροτικής πολιτικής σε συνδυασμό με την πολιτική για τον Τουρισμό.²⁰

2.8 Πλεονεκτήματα αγροτουρισμού

Ο τουρίστας που επιλέγει τον αγροτουρισμό για τις διακοπές του μπορεί να επωφεληθεί από αυτό το είδος τουρισμού και όπως αναφέραμε παραπάνω μπορεί να αποκομίσει τις καλύτερες εμπειρίες που θα μπορούμε να ζήσει στις διακοπές του.

Όλα αυτά παρέχονται στον επισκέπτη από τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη που προσφέρει ο αγροτουρισμός και που αναφέρονται παρακάτω.

Υπάρχει αμεσότητα στην κατανάλωση των αγροτικών προϊόντων από τους τουρίστες, οι οποίοι μερικές φορές έχουν την ευκαιρία να τα μαζέψουν οι ίδιοι από το δέντρο ή από το λαχανόκηπο.

Οι αγρότισσες φτιάχνουν διάφορα παραδοσιακά τοπικά παρασκευάσματα με βασικό συστατικό τα προϊόντα της γεωργικής τους εκμετάλλευσης και της ντόπιας παραγωγής, και τα προωθούν στους τουρίστες.

²⁰ Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα : Εκδόσεις Δωρικός

Τα παρασκευάσματα αυτά, όπως τα γλυκά κουταλιού, μαρμελάδες, ζυμαρικά, ελιές, τυριά κ.α. οι επισκέπτες μπορούν να τα γευτούν στις διακοπές τους, αλλά και να τα αγοράσουν για το σπίτι τους.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι ακόμα και σήμερα σε μερικές αγροτικές περιοχές μερικές από τις βασικές γεωργικές εργασίες γίνονται με παραδοσιακό τρόπο. Ο τουρίστας θα έχει την ευκαιρία να δει από κοντά τον παραδοσιακό τρόπο και να συμμετέχει ακόμα αν το θελήσει. Η εμπειρία αυτή σε πολλούς από τους επισκέπτες θα είναι ίσως πρωτόγνωρη και ιδιαίτερα στα παιδιά των μεγαλουπόλεων που πολλά πράγματα γύρω από την αγροτική ζωή τα γνωρίζουν μόνο από εικόνες.²¹

Με τον αγροτουρισμό επιδιώκεται η διαφύλαξη, η προβολή και η αξιοποίηση της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Ο αγροτικός κόσμος είναι η κοιτίδα της Ελληνικής παράδοσης και μαζί με την όμορφη φύση αποτελούν την φυσιογνωμία της Ελληνικής Υπαίθρου.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι στη διάρκεια του έτους οργανώνονται στην ύπαιθρο διάφορες πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως: Πανηγύρια, Ελληνικοί χοροί, αναβίωση παλιών εθίμων κ.α., που ο επισκέπτης μπορεί να συμμετέχει.

Ακόμη η Ελληνίδα αγρότισσα και σήμερα με την ευαισθησία, τη δεξιοτεχνία, την εργατικότητα και το λεπτό γούστο που την διακρίνουν, συνεχίζει την παράδοση στην

υφαντική, στο κέντημα, στο πλέξιμο και φτιάχνει χειροτεχνήματα με χαρακτηριστικά της τοπικής λαϊκής τέχνης. Σε ορισμένες περιοχές οι

²¹ Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα : Εκδόσεις Δωρικός

επισκέπτες θα βρουν να αγοράσουν διάφορα είδη λαϊκής τέχνης όπως υφαντά, κεραμικά, ξυλόγλυπτα, είδη μεταλλοτεχνίας κ.α.²²

2.9 Μειονεκτήματα Αγροτουρισμού

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις κατά τις οποίες η ανάπτυξη του αγροτουρισμού δεν συνεπάγεται θετικών επιπτώσεων στην περιοχή όπου αναπτύσσεται και στον περιβάλλοντα χώρο. Συγκεκριμένα, όταν αναπτύσσεται χωρίς σχεδιασμό σε βάρος της φέρουσας ικανότητας της περιοχής, υποβαθμίζει το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον. Επίσης μπορεί να αλλοιωθεί ο πολιτισμικός χαρακτήρας των αγροτικών περιοχών όταν ο αγροτουρισμός δεν είναι εκσυγχρονισμένος και ακολουθεί πεπαλαιωμένα πρότυπα που είχαν αποδειχθεί αποτυχημένα.

Πιο αναλυτικά, ο αγροτουρισμός είναι μία εναλλακτική μορφή τουρισμού, που βασίζεται στις αρχές της αειφορίας και προωθεί την βιωσιμότητα. Εάν όμως η ανάπτυξή του δεν είναι συμβατή με αυτές τις αρχές, τότε επιδρά αρνητικά στον αγροτικό χώρο, αλλοιώνοντας ή ακόμα και καταστρέφοντας τους φυσικούς πόρους.

Έχουν αναφερθεί περιπτώσεις τη βιβλιογραφία όπου η ανάπτυξη του αγροτουρισμού είχε σαν αποτέλεσμα την στροφή της απασχόλησης των αγροτών αποκλειστικά και μόνο σε ότι είχε σχέση με τον αγροτουρισμό, με αποτέλεσμα να εγκαταλείπεται η κύρια απασχόλησή τους. Αυτό μακροπρόθεσμα έχει αρνητικές συνέπειες στην περιοχή, αφού έτσι οι καθημερινές αγροτικές εργασίες παραμελούνται. Εάν λοιπόν οι θέσεις εργασίας που δημιουργούνται έχουν εποχικό χαρακτήρα. Το πρόβλημα της ανεργίας αντιμετωπίζεται μόνο παροδικά, αφού ας μην ξεχνάμε πως

²² Κωνσταντινίδης Α. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα : Εκδόσεις Δωρικός

οι αγροτικές δραστηριότητες από τη φύση τους επηρεάζονται από εξωτερικούς παράγοντες (πχ άσχημες καιρικές συνθήκες).

Ένα άλλο εξίσου σημαντικό ζήτημα είναι η αύξηση των τιμών των προϊόντων λόγω αύξησης της ζήτησης και αναβάθμισης της περιοχής. Αυτό είναι αρνητικό τόσο για τον μόνιμο πληθυσμό όσο και για τους αγροτουρίστες, αφού θα πρέπει αναγκαστικά να διαθέτουν υψηλό εισόδημα.²³

Επιπλέον οι νέες ανάγκες που δημιουργούνται δεν είναι σίγουρο ότι μπορούν να υποστηριχθούν από την περιοχή. Είναι αρκετά δύσκολο να ταυτιστεί μια περιοχή με κάθε είδος αγροτουριστικής ανάπτυξης, εάν δεν προσαρμοσθεί κατά βάση στις νέες απαιτήσεις της.

Αρκετές φορές παρατηρείται ότι οι μόνιμοι κάτοικοι νιώθουν κατά ένα τρόπο να απειλούνται από τους αγροτουρίστες και να τους νιώθουν σαν εισβολείς. Σαν αποτέλεσμα τους αντιμετωπίζουν με προκατάληψη και κάθε άλλο παρά ευνοϊκό και φιλικό κλίμα δημιουργείται ανάμεσά τους. Επίσης οι αγροτουρίστες φέρνουν μαζί τους και την κουλτούρα τους και έτσι υπάρχει αλληλεπίδραση ανάμεσα στις διαφορετικές ιδέες και αντιλήψεις. Όταν αυτό δεν γίνεται παραγωγικά, μπορεί να υπάρξει αμοιβαία αντίδραση ή ακόμα και κλίμα εχθρικότητας.

Επιπλέον, κάθε τουριστική περιοχή δεν μπορεί απαραίτητα να υποστηρίξει τις εγκαταστάσεις και υποδομές του αγροτουρισμού. Όσον αφορά στο περιβάλλον, εάν ο αγροτουρισμός δεν ακολουθήσει ένα καλά οργανωμένο σχεδιασμό, τότε απειλείται η βιοποικιλότητα και το αγροτικό τοπίο, λόγω της αύξησης του θορύβου, των απορριμμάτων κλπ. Μία από τις βασικές επιδιώξεις του αγροτουρισμού είναι να διατηρηθεί

²³ Αποστολόπουλος Κ., Σδράλη Β. Δ. (2009). «Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου» Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.

αναλλοίωτο το φυσικό περιβάλλον, οπότε ο ορθός σχεδιασμός αποτελεί προϋπόθεση για την ομαλή ανάπτυξή του.²⁴

2.10 Αγροτουριστικό προϊόν και δραστηριότητες που συνδέονται με τον Αγροτουρισμό

Το αγροτουριστικό προϊόν, είναι το σύνολο αγαθών ή παρεχόμενων υπηρεσιών και εκδηλώσεων που παράγονται και διατίθενται στους επισκέπτες στη διάρκεια της διαμονής τους. Τα αγαθά αυτά με τη μοναδικότητα που διαθέτουν, αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες. Τα κύρια χαρακτηριστικά του αγροτουριστικού προϊόντος είναι:

- Η επαφή με τα ιδιαίτερα φυσικά τοπία, τη χλωρίδα και την πανίδα της υπαίθρου και γενικότερα η ευχαρίστηση που αντλείται από το φυσικού περιβάλλοντος.
- Η γνωριμία και η εξοικείωση με τα τοπικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά των αγροτικών περιοχών κληρονομιά, με τα ήθη και έθιμα των κατοίκων και η συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές εκδηλώσεις.
- Η προσφορά τουριστικών προϊόντων, υψηλής ποιότητας.
- Η παρατήρηση των γεωργικών δραστηριοτήτων και η δυνατότητα συμμετοχής σε αυτές .
- Εκτός από τη συμμετοχή σε αγροτικές δραστηριότητες ,παράλληλη συμμετοχή και σε άλλες τουριστικές δραστηριότητες στις αγροτικές περιοχές

Το αγροτουριστικό προϊόν συνδέεται με τη διαμονή και την ψυχαγωγική δραστηριότητα των επισκεπτών. Οι δραστηριότητες που μπορούν να

²⁴ Αποστολόπουλος Κ., Σδράλη Β. Δ. (2009). «Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου» Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.

λάβουν χώρα στον αγροτικό χώρο στα πλαίσια του αγροτουρισμού είναι οι εξής:

- Ορειβασία
- Πεζοπορία
- Ιππασία
- Κυνήγι/ψάρεμα
- Ποδηλασία
- Κωπηλασία
- Θαλάσσια σπορ
- Σκι
- Συμμετοχή σε γιορτές και πανηγύρια
- Περιήγηση σε μικρά χωριά
- Φωτογράφιση τοπίων
- Ιστορική και θρησκευτική ενημέρωση και ξενάγηση
- Αγορές τοπικών προϊόντων
- Συναυλίες/θέατρα
- Παραδοσιακοί και λαϊκοί χοροί

Η προώθηση των πωλήσεων αγροτουριστικών προϊόντων έγκειται στην πληροφόρηση των καταναλωτών για την ύπαρξή τους, στη γνωριμία των

καταναλωτών με αυτά, την αγορά τους και στην επανάληψη της χρήσης τους.²⁵

2.11 Αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί

Οι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί αποτελούν μια ειδική περίπτωση των Αγροτικών Συνεταιρισμών. Είναι δηλαδή συνεταιρισμοί οι οποίοι οργανώνονται και λειτουργούν σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο που διέπει τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, έχουν δηλαδή αγροτική υπόσταση, αλλά έχουν και τουριστικό προσανατολισμό.

Αγροτικός Συνεταιρισμός, σύμφωνα με τον Ν. 1541/85 είναι η εκούσια ένωση αγροτών, η οποία έχει σκοπό την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική τους ανάπτυξη με την ισότιμη συνεργασία και την αμοιβαία βοήθεια των μελών του μέσα σε μια κοινή επιχείρηση.

Στην ουσία οι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί καθιερώθηκαν στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης με το πρόγραμμα «Αγροτουρισμού – Αγριοβιοτεχνίας» και με το πρόγραμμα του Αγροτικού τουρισμού των Ολοκληρωμένων Μεσογειακών Προγραμμάτων. Και ο αγροτουρισμός αλλά και γενικότερα ο τουρισμός Υπαίθρου έλαβαν πράγματι «σάρκα και οστά», από τα παραπάνω προγράμματα.

Κατ' αναλογία με τον ορισμό του Αγροτικού Συνεταιρισμού, ο Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός ορίζεται σαν η εκούσια ένωση αγροτών (αντρών ή γυναικών που είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες) η οποία έχει σκοπό να προσφέρει Τουριστικές Υπηρεσίες στους τουρίστες που επισκέπτονται τον τόπο τους και να προβάλλουν μέσω του

²⁵ Συμεωνιδου Π. (2009) .Ανταγωνιστικότητα και Βιωσιμότητα Αγροτουριστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα .(Διδακτορική Διατριβή) . ΑΠΘ Σχολή Γεωπονίας .Θεσσαλονίκη

τουρισμού την κοινωνική και την πολιτιστική τους ταυτότητα και το φυσικό τους περιβάλλον, αναπτύσσοντας δραστηριότητες μέσα σε μια κοινή επιχείρηση στην οποία μετέχουν, με ισότιμη συνεργασία και αμοιβαία βοήθεια τα μέλη της.

Σαν «επιχείρηση» ο αγροτουριστικός συνεταιρισμός, είναι κερδοσκοπικός και αποβλέπει στην αύξηση του αγροτικού εισοδήματος των μελών του και στην ανύψωση του βιοτικού επιπέδου.

Οι κυριότερες δραστηριότητες των αγροτουριστικών συνεταιρισμών είναι:

- προσφορά υπηρεσιών διαμονής και διατροφής σε κατάλληλα τουριστικά καταλύματα.
- Οργάνωση και λειτουργία αυτόνομων κέντρων εστίασης και αναψυχής.
- Οργάνωση και λειτουργία αναψυκτηρίων.
- Παραγωγή και εμπορία τοπικών και παραδοσιακών εδεσμάτων και γλυκών και «χωριάτικων» προϊόντων.
- Τυποποίηση και εμπορία παραδοσιακών γλυκών, ξηρών καρπών, αποξηραμένων φρούτων κ.λ.π.
- Παραγωγή και εμπορία ειδών λαϊκής τέχνης (υφαντά, πήλινα, χαλιά, ενδύματα, πλεκτά, κεντήματα, ξυλόγλυπτα, καλάθια κ.λ.π.).
- Οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων (τοπικοί χοροί και τραγούδια, αναβίωση ηθών και εθίμων με ειδικές τελετές κ.λ.π).
- Συμμετοχή στα ετήσια προγράμματα του Κοινωνικού Τουρισμού που καταρτίζει ο ΕΟΤ.
- Οργάνωση εκθέσεων τοπικών γεωργικών προϊόντων.
- Οργάνωση εμποροπανηγύρεων σε συνδυασμό με πολιτιστικές εκδηλώσεις.

- Ανάπτυξη και προβολή των ιδιαιτεροτήτων της τοπικής βιοτεχνίας.
- Ανάπτυξη βιολογικών καλλιεργειών.
- Συνεργασία με τους τοπικούς παράγοντες και τους τοπικούς πολιτιστικούς, περιβαλλοντικούς, αναπτυξιακούς κ.λ.π. συλλόγους για την επίλυση τοπικών προβλημάτων κ.λ.π.

2.12 Φορείς Αγροτουριστικής Πολιτικής

Τα αρμόδια όργανα που αναλαμβάνουν δράση γύρω από τον αγροτουρισμό και φροντίζουν για την σωστή λειτουργία του είναι αρκετά. Παρακάτω παρατίθενται οι γενικές κατηγορίες φορέων σε παγκόσμιο επίπεδο και ενδεικτικά οι φορείς στην Ελλάδα.

Κύριος φορέας της αγροτουριστικής πολιτικής είναι ο δημόσιος τομέας. Το κράτος και άλλοι δημόσιοι οργανισμοί μπορούν ν' αναλάβουν επιχειρηματικές δραστηριότητες σε περιπτώσεις εκμετάλλευσης της περιουσίας του ίδιου του κράτους. Υπάρχουν αρκετές τέτοιες περιπτώσεις επιχειρήσεων που έχουν δημιουργηθεί είτε από κρατικές υπηρεσίες είτε από δημόσιους οργανισμούς (ΕΟΤ).

Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης, μπορούν να παίζουν σημαντικό ρόλο στις επιχειρηματικές δραστηριότητες του αγροτουρισμού, για παράδειγμα με το σύστημα των συμβάσεων. Έτσι συνάπτονται συμβάσεις με φορείς του δημόσιου τομέα. Οι δήμοι και οι κοινότητες άλλωστε (ΟΤΑ) έχουν περισσότερη εμπειρία και γνώση των περιοχών της υπαίθρου και μπορούν να οργανώσουν με μεγάλη επιτυχία τις επιχειρήσεις στον τομέα του αγροτουρισμού.²⁶

Ο ιδιωτικός τομέας διαδραματίζει πλέον πολύ σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Σε πολλές περιοχές η ιδιωτική

²⁶ Λογοθέτης, Μ. (1988). *Αγροτικός Τουρισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωρικός.

πρωτοβουλία υπερισχύει της δημόσιας και αποτελεί καθοριστικό παράγοντα, ειδικά όταν λειτουργεί κάτω από ίσες ανταγωνιστικές συνθήκες. Η ιδιωτική επιχείρηση μπορεί να είναι ατομική, ομόρρυθμη, περιορισμένης ευθύνης κλπ .

Η ίδρυση των αναπτυξιακών εταιρειών άρχισε ολοένα να διευρύνεται τα τελευταία χρόνια και μπορεί να συνδυάζει και τη δράση του δημόσιου φορέα. Οι εταιρείες αυτές στοχεύουν στην ευρύτερη ανάπτυξη περιοχών, μέσω της εκμετάλλευσης κοινοτικών πόρων από εθνικά κυρίως προγράμματα.²⁷

Η στήριξη των κατοίκων είναι μεγάλη από μέρους της εταιρείας, τόσο στην κατάρτισή τους όσο και στην πλήρη ενημέρωσή τους γύρω από τα προγράμματα.

Στην Ελλάδα οι φορείς που είναι απαραίτητοι στην φάση υλοποίησης μίας αγροτουριστικής επιχείρησης είναι οι παρακάτω:

- η Νομαρχία
- οι Δημοτικές και οι Κοινοτικές Αρχές
- οι Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις
- οι τοπικοί πολιτιστικοί σύλλογοι κ.α.

Οι κύριοι φορείς για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της αγροτουριστικής πολιτικής είναι οι παρακάτω:

- Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης .
- Υπουργείο αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων .
- Ελληνικός Οργανισμός
- Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών

²⁷ Λογοθέτης, Μ. (1988). *Αγροτικός Τουρισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωρικός.

- (ΠΑ.Σ.Ε.ΓΕ.Σ.) Γενική Γραμματεία Ισότητας (Γ.Γ.Ι.).²⁸

²⁸ Λογοθέτης, Μ. (1988). *Αγροτικός Τουρισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Δωρικός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Ο ΝΟΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ

3.1 Λέσβος

Η Λέσβος αποτελεί μέρος των νησιών του βορειανατολικού Αιγαίου και είναι το τρίτο μεγαλύτερο νησί στην Ελλάδα μετά την Κρήτη και την Εύβοια σύμφωνα με την έκταση του.

Η συνολική του έκταση είναι 1.636 τ.χλμ. και ακτογραμμή 370 χλμ. Το νησί έχει πληθυσμό 90.634 κατοίκους. Διοικητικά ανήκει στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου και στο Νομό Λέσβου.²⁹

Η απόσταση του από τον Πειραιά είναι στα 190 ναυτικά μίλια και χαρακτηρίζεται για τους πυκνούς ελαιώνες και τις παραλίες που διαθέτει.

²⁹ www.wikipedia.gr/Νομός_Λέσβου

Συνορεύει με την τουρκική ηπειρωτική χώρα μιας και απέχει λιγότερο από 10 χλμ., ενώ βρίσκεται πολύ κοντά στα μικρασιατικά παράλια.

Βρίσκεται στο ανατολικό Αιγαίο Πέλαγος, κοντά στα μικρασιατικά παράλια, και απέχει λιγότερο από 10 χλμ. από την τουρκική ηπειρωτική χώρα, αλλά περίπου 200 χλμ. από το πλησιέστερο τμήμα της ελληνικής ηπειρωτικής χώρας.

Χαρακτηρίζεται κυρίως σαν ορεινή περιοχή με πλούσια βλάστηση στα ανατολικά και στο κέντρο, ενώ στα δυτικά είναι άγονη και βραχώδης. Στο κέντρο του νησιού βρίσκεται (περιοχή Σιγρίου) το απολιθωμένο δάσος, που θάφτηκε κάτω από τη λάβα του ηφαιστείου πριν από εκατομμύρια χρόνια.

Η Πρωτεύουσα της Λέσβου Μυτιλήνη είναι μία από τις αρχαιότερες πόλεις της Ελλάδας. Χτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας πόλης κτισμένη στο νοτιοανατολικό άκρο του νησιού και επάνω σε επτά λόφους απλώνεται αμφιθεατρικά κατά μήκος της παραλίας. Πήρε το όνομά της από τη μία κόρη του Μάκαρος, του μυθικού αποικιστή του νησιού.

Σήμερα ο Δήμος Μυτιλήνης περιλαμβάνει και τις κοινότητες των Λουτρών, Ταξιαρχών, Παναγιούδας, Μόριας, Αλυφαντών, Αφάλωνα, Παμφίλων και Αγίας Μαρίνας. Είναι έδρα του Υπουργείου Αιγαίου, της Περιφέρειας Β. Αιγαίου και του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Σύγχρονη πόλη, διοικητικό, εμπορικό και πνευματικό κέντρο, με πληθυσμό 27.247 κατοίκων (απογραφή 2001). Είναι έδρα του Νομού και της Περιφέρειας, καθώς και του Υπουργείου Αιγαίου.

Η Λέσβος εκτός από τα παραπάνω που αναφέραμε, αναφέρεται από πολλούς και σαν πατρίδα του ούζου λόγω της εκτεταμένης ενασχόλησης των κατοίκων με την ποτοποιία. Αρκετές γνωστές μάρκες ούζου προέρχονται απ' το νησί. Επίσης το νησί φημίζεται για τις σαρδέλες Καλλονής (παπαλίνα), το ελαιόλαδο, αλλά και τα τυροκομικά προϊόντα.

30

Η παραγωγή πολιτιστικού έργου ήταν ανέκαθεν μεγάλη στη Μυτιλήνη. Ποιητές, ζωγράφοι, πεζογράφοι, μουσικοί, γλύπτες, ιστορικοί, φιλοτελιστές, φωτογράφοι κ.α. πραγματοποιούν : εκδόσεις βιβλίων, συναυλίες, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, ομιλίες σε όλους τους τομείς και σε όλη τη διάρκεια του έτους.

Η Λεσβιακή φιλοξενία είναι γνωστή σε όλο τον κόσμο. Οι επισκέπτες του νησιού ζουν με το όνειρο να το επισκεφθούν ξανά. Πολλοί είναι αυτοί οι οποίοι γοητευμένοι από τις φυσικές ομορφιές του τόπου και την ζωντάνια και δημιουργικότητα των κατοίκων του, γίνονται μόνιμοι κάτοικοι.

3.2 Γεωλογία Λέσβου

Το κύριο χαρακτηριστικό της Λέσβου είναι η ποικιλότητα του φυσικού περιβάλλοντος, όπου σε συνδυασμό με τις πολυάριθμες πηγές, δημιουργείται έτσι ένα ιδιαίτερο μικροκλίμα, που ευνοεί την ανάπτυξη πυκνής υδρόβιας βλάστησης.

Το δίκτυο της Λέσβου περιλαμβάνει αρκετούς μικρούς χειμάρρους που οι περισσότεροι από αυτούς έχουν συνεχή ροή.

³⁰ www.wikipedia.gr/Νομός_Λέσβου

Στην Λέσβο υπάρχουν σημαντικές πεδιάδες όπως είναι της Καλλονής, Ιππείου, Περάματος και Ερεσού και παράλληλα υπάρχουν δυο Κόλποι της Καλλονής και της Γέρας , ο οποίος βρίσκεται στο ανατολικό άκρο του νησιού και έχει έκταση 42 τετραγωνικά χιλιόμετρα.

Σημαντικό στοιχείο επίσης σχετικά με την γεωλογία της Λέσβου είναι η πληρώθα όρμων και ακρωτηρίων, ενώ αξίζει να σημειώσουμε ότι κατά μήκος των ακτών του έχουν σχηματιστεί υφάλμυρα έλη.

Η Λέσβος εκτός από την Θάλασσα που έχει και την περιβάλλει έχει και σημαντικό αριθμό βουνών. Τα κυριότερα βουνά είναι ο Λεπέτυμος, ο Ολυμπος και το Ψηλοκούδουνο. Μέσα από τα βουνά αυτά υπάρχουν χείμαρροι που καταλήγουν σε πεδινές εκτάσεις με ποιο σημαντικούς τους Τσικνιάς, Τσιχλιώτας, Μυλοπόταμος, Σεδούντας και τον Αλμυροπόταμος.

Επίσης σημαντικό στοιχείο στην γεωλογία της Λέσβου είναι η χλωρίδα και η πανίδα της, που κατατάσσουν την Λέσβο σε ένα από τα ποιο σημαντικά νησιά του Αιγαίου, σχετικά με την γεωλογία της. Τα ανατολικά και κεντρικά τμήματα είναι κατάφυτα από ελαιώνες, πεύκα, έλατα, πλατάνια, καστανιές, οξιές και βελανιδιές. Γενικά η χλωρίδα και πανίδα της Λέσβου είναι πλούσια.

Το 17% της συνολικής επιφάνειας της Λέσβου καλύπτεται από πεύκα, βελανιδιές, καστανιές κ.ά. Ένα επίσης σημαντικό στοιχείο σχετικά με την γεωλογία της, είναι οι αρκετές ιαματικές θερμοπηγές, με κυριότερες αυτές της Θέρμης, του κόλπου της Γέρας, του Πολιχνίτου (η θερμότερη της Ευρώπης), του Λισβορίου και της Εφταλούς.

Η Λέσβος παρουσιάζει σημαντική ηφαιστειακή δραστηριότητα μιας και βρίσκεται στη μικροπλάκα του Αιγαίου, κοντά στο νοτιοδυτικό κλάδο

του βόρειου ρήγματος της Ανατολίας. Σύμφωνα με τους ειδικούς γεωλόγους η παρουσία του ρήγματος πιθανόν να είναι η βασική αιτία που έχει οδηγήσει στην αποκοπή του νησιού από τη Μικρά Ασία, ενώ είναι υπεύθυνο για αρκετές καταστροφικές σεισμικές δονήσεις που έλαβαν χώρα στη περιοχή.

Ο μεγαλύτερος σεισμός στην ιστορία της Λέσβου έγινε το 1867 όπου κατέστρεψε το μεγαλύτερο μέρος του νησιού και άφησε πίσω του 550 νεκρούς. Η Λέσβος τοποθετείται στη ζώνη II σεισμικής επικινδυνότητας για τον Ελλαδικό χώρο.³¹

Λόγω αυτής της δραστηριότητας, στη Λέσβο, έχουν δημιουργηθεί ηφαιστειακά οικοδομήματα με κύριο τους κρατήρες και επιπλέον δόμοι και φλέβες. Οι κύριοι κρατήρες στη Λέσβο βρίσκονταν στη περιοχή της Βατούσας, της Άγρας και του Λεπέτυμνου.

Με την ηφαιστειακή δραστηριότητα των ηφαιστείων της Λέσβου δημιουργήθηκαν τεράστιες ποσότητες λάβας και στάχτης οι οποίες σκέπασαν μεγάλες εκτάσεις και με την βροχοπτώσεις που ακολούθησαν οδήγησαν στην δημιουργία πυροπλαστικών ροών υλικών που κινήθηκαν προς τα δυτικά και κάλυψαν το μεγάλο πυκνό δάσος που υπήρχε εκείνη τη περιοχή στη δυτική Λέσβο. Η κίνηση του υλικού ήταν ταχύτατη και κάλυψε αμέσως τους κορμούς, τα κλαδιά και τα φύλλα των δέντρων.

3.3 Μυθολογία

Σύμφωνα με την μυθολογία υπάρχουν σημαντικές ενδείξεις για συγγένεια μεταξύ των Λεσβίων με τους Θεσσαλούς και γενικότερα με τους Αιολείς.

³¹ www.wikipedia.gr/Νομός_Λέσβου

Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν οι Πελασγοί όπου είχαν σαν αρχηγό τον Ξάνθο που ήταν γιος του Τριόπου, και έτσι το πρώτο όνομα του νησιού ήταν Πελασγία και στην συνέχεια Ίσσα.

Η ύπαρξη ερειπίων πελασγικών τειχών σε περιοχές όπως στις θέσεις Περάδου, Κερανίων, Αρίσβης και Τσινίων δείχνουν τις ιστορικές αλήθειες που εμπεριέχονται στην μυθολογική παράδοση.

Μετα την κατακλυσμό εποχή και σύμφωνα με την μυθολογία στην Λέσβο εγκαταστάθηκαν νέοι αποίκιοι που είχαν σαν αρχηγό τον Μακαρεύς ή Μάκαρ από την Αχαΐα, που απόγονος του ήρωα των Αιολαίων Αιόλου. Στην συνέχεια οι γιοί του, ο Ερεσός, ο Κερδόλαος, ο Νεάνδρος και ο Λεύκιππος, αποίκησαν τα γειτονικά νησιά. Χίο, Σάμο, Ρόδο και Κώ, τα οποία μαζί με τη Λέσβο ονομάστηκαν Νησιά των Μακάρων.

Ο Μάκαρος έκτος από τους γιους είχε και μια κόρη την Μήθυμνα η οποία παντρεύτηκε με τον εγγόνο του Αιόλου και γιό του Θεσσαλού ήρωα Λάπιθου, τον Λέσβο, όπου κατάφερε να αποκτήσει μεγάλη δύναμη και να δώσει το όνομα του στο νησί και στις πόλεις τα ονόματα του γιου του Μάκαρος Ερεσού και των θυγατέρων του Μυτιλήνης, Μήθυμνας, Άντισσας και Αρίσβης.

Εκτός από τα παραπάνω σύμφωνα με την μυθολογία στην Λέσβο υπήρχε και ο εποικισμός από μια άλλη ομάδα τους πενθιλίδες, που είχαν αχαϊκή καταγωγή, οι οποίοι έφτασαν στο νησί από τον γιο του Ορέστη, Πενθίλο. Από τον Πενθίλο έλκει το όνομα και την καταγωγή της, η Βασιλική οικογένεια της Μυτιλήνης οι Πενθιλίδες, οι οποί εξαφανίζονται από την πολιτική σκηνή κατά τα τέλη του 7ον π.Χ. αιώνα.

Σχετικά με την προϊστορική εποχή στην Λέσβο δεν υπάρχουν αρκετά στοιχεία, παρόλα αυτά είναι γνωστές δώδεκα προϊστορικές θέσεις, παραλιακές οι περισσότερες, και μόνο τέσσερις μεσογειακές.

Η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή που παρουσίαζε και την μεγαλύτερη ακμή ήταν αυτή της Καλλονής, ενώ μια άλλη σημαντική πόλη της η Θερμή κατοικήθηκε κατά το 320 η 310 μέχρι το 2400 π.χ. περίπου, από ένα κλάδο του λαού που δημιούργησε τον ιδιάζοντα πολιτισμό στην δυτική Μικρά Ασία με κέντρο την Τροία και ο οποίος εξαπλώθηκε Β.Δ. μέχρι την Θράκη και την Μακεδονία.

3.4 Ιστορία νησιού

Απ' την κατοχή των Ρωμαίων και μετά, η ιστορία του νησιού παρουσιάζεται υποτονική. Οι κατακτητές, όπως κι οι Βυζαντινοί κατόπιν, παραμέλησαν ολότελα τη Λέσβο. Και το γεγονός αυτό έδωσε την ευκαιρία στις πειρατικές ληστοσυμμορίες, που εμφανίστηκαν στο Αιγαίο, να τη ρημάζουν πραγματικά. Σαρα-κηνοί και Μπαρμπερίνοι τον 9ο και 10ο αιώνα, Βενετοί, Γενουάτες και Καταλάνοι τον 12ο και 13ο.

Και το πιο σπουδαίο ότι όλοι αυτοί έδειχναν πάντα διαθέσεις για μονιμότερη εγκατάσταση κι εκμετάλλευση για χρόνια του δύστουχου νησιού. Έτσι έγινε και με τον Γενοβέζο Φραγκίσκο Γατελούζο, που βοήθησε με τις γαλέρες του τον Ιωάννη Παλαιολόγο να ξαναπάρει το θρόνο της Βασιλεύουσας, και σαν αμοιβή έλαβε γυναίκα την αδελφή του αυτοκράτορα και προίκα τη Λέσβο.

Στην νεότερη ιστορία η Λέσβος απελευθερώθηκε από τους Τούρκους τις 8 Νοεμβρίου 1912 και ενσωματώθηκε πλήρως στην Ελλάδα το 1914.

Στον νησί εγκαταστάθηκαν στην διάρκεια του Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμου μονάδες του Αγγλογαλλικού στόλου με εγκαταστάσεις (Λουτρά, Ακόθ, Κόλπος Καλλονής, Θερμή κ.α.).³²

Από το 1922 και μετά την Μικρασιατική καταστροφή η Λέσβος αποτελεί νησί στο οποίο καταφεύγουν πολλές Μικρασιατών. Το 1923 – 1924 στην Λέσβο καταφτάνουν ανταλλάξιμοι Έλληνες προσφυγές από την Μικρά Ασία και όσοι Τούρκοι υπήρχαν στο νησί φεύγουν.

Με δεδομένα τα προηγούμενα και την αποκοπή του νησιού από τα μικρασιατικά παράλια, στο νησί παρατηρήθηκε σημαντική μείωση στην βιομηχανική παραγωγή του νησιού, αφού η οικονομία του ήταν άρρηκτα συνδεδεμένη με αυτά ως κύρια αγορά των προϊόντων που παρήγαγε. Σημαντικό θετικό στοιχείο όμως σχετικά με την ερχομό σημαντικού αριθμού προσφύγων, ήταν ότι οι πρόσφυγες προσέφεραν φτηνά εργατικά χέρια και βοήθησαν στην ανάπτυξη νέων καλλιεργειών.

Κατά το έτος 1928 στο νησί ζούσαν 137.160 κάτοικοι. Στον Ελληνοϊταλικό, Ελληνογερμανικό και Εμφύλιο Πόλεμο το νησί (1940-1949) δίνει το φόρο αίματος και υφίσταται τις οικονομικές επιπτώσεις. Το νησί κατέλαβε ο γερμανικός στρατός το 1941. Η κατοχή κράτησε ως το 1944.

3.5 Πολιτισμός

Η Λέσβος σ' όλη τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της παρουσιάζει διαχρονικές πνευματικές προσωπικότητες: τον Τέρπανδρο (700 π.Χ.), δημιουργό της λυρικής ποίησης, τον Πιττακό (648 π.Χ.), έναν από τους επτά σοφούς άνδρες της αρχαιότητας, τον Αρίωνα (625 π.Χ.), χαρισματικό λυρικό ποιητή και κιθαρωδό, τον Αλκαίο (600 π.Χ.), έναν

www.wikipedia.gr/Νομός Λέσβου

επίσης εξέχοντα λυρικό ποιητή και την Σαπφώ (620 π.Χ.), την μεγαλύτερη ποιήτρια της αρχαιότητας, της οποίας τα ποιήματα διακρίνονται για το πάθος και την αισθαντικότητά τους, γεγονός που δίκαια της απέδωσε τον χαρακτηρισμό "Δεκάτη Μούσα".

Άλλες σημαντικές προσωπικότητες της αρχαιότητας είναι ο Θεόφραστος (372 π.Χ.), εξάίρετος φιλόσοφος και βοτανολόγος-γνωστός και ως ο "πατέρας" της Βοτανολογίας και ο Θεοφάνης (100 π.Χ.), σημαντικός ιστορικός και ακόλουθος του Πομπηίου στις εκστρατείες του στην Μικρά Ασία.

Κατά τη διάρκεια της Ρωμαϊκής - Βυζαντινής εποχής, στο νησί παρατηρείται σχετική στασιμότητα. Τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας βρίσκεται ουσιαστικά σε πνευματικό λήθαργο, αλλά κατά τον 15ο μ.Χ. αιώνα, η πνευματική ζωή αρχίζει να αναζωπυρώνεται, με πνευματικό κέντρο την Ιερά Μονή Λειμώνος.

Τον 18ο αιώνα εμφανίζονται σημαντικές προσωπικότητες όπως ο Ιγνάτιος Ουγγροβλαχίας και ο Βενιαμίν ο Λέσβιος, ο κατεξοχήν Δάσκαλος του Έθνους. Τον 19ο αιώνα οι αδελφοί Δημήτριος και Γρηγόριος Βερναρδάκης, ο Γεώργιος Αριστείδης και ο Χριστόφορος Λαίλιος στηρίζουν την Ελληνική παιδεία και την πνευματική ζωή του τόπου.

Τον 20ο αιώνα, ο Αργύρης Εφταλιώτης αναζωογονεί την Νεοελληνική Λογοτεχνία, ενώ στη συνέχεια οι μεγάλοι πεζογράφοι Στρατής Μυριβήλης και Ηλίας Βενέζης προσφέρουν με το έργο τους αντιπολεμικά και ανθρωπιστικά ερεθίσματα σ' ένα παγκόσμιο αναγνωστικό κοινό. Ο Ασημάκης Πανσέληνος, ο Νίκος Καμπάς, ο Σ. Παρασκευαΐδης, ο Μ. Κουντουράς φωτίζουν τη Λεσβιακή Άνοιξη μέχρι

τον λεσβιακής καταγωγής Νομπελίστα Οδυσσέα Ελύτη που η ποίηση του μαζί με της Σαπφούς έκανε γνωστή σε όλο τον κόσμο την μοναδική και ιδιαίτερη φύση της Λέσβου.

Η ζωγραφική επίσης τα τέλη του 19ου και αρχές 20ου αιώνα έχει να παρουσιάσει τις δικές της προσωπικότητες: ο Φ. Κόντογλου, ο Γ. Ιακωβίδης, ο Σπ. Πρωτοπάτσης, ο Ορ. Κανέλλης, ο λαϊκός ζωγράφος Θεόφιλος Χατζημιχαήλ και ο εμπνευσμένος εκδότης βιβλίων τέχνης Στρατής Ελευθεριάδης - Τεριάντ, προστίθενται στον κατάλογο των λέσβιων δημιουργών.

Μέχρι σήμερα - αρχές του 21ου αιώνα - η πνευματική ζωή στο νησί συνεχίζεται από πολλούς αξιόλογους ανθρώπους των γραμμάτων και πολιτιστικούς συλλόγους, που συμβάλλουν στην διαίωνιση μιας ατέρμονης Λεσβιακής Πνευματικής Άνοιξης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ

4.1 Ορισμός συνεταιρισμών

Ο συνεταιρισμός αποτελεί μια σύγχρονη μορφή συνεργασίας, μια ένωση ατόμων οι οποίοι μπορούν ελεύθερα να δημιουργούν προϊόντα ή να παρέχουν υπηρεσίες με συγκεκριμένους σκοπούς. Αποτελεί δε προϊόν του καπιταλιστικού συστήματος και των σχέσεων παραγωγής του, με κύριο σκοπό την προστασία των οικονομικών συμφερόντων.

Σαν βασικό σκοπό του συνεταιρισμού μπορούμε να αναφέρουμε ότι είναι η οικονομική κατάσταση των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτόν η οποία πάντα προκύπτει από τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στο καταστατικό ίδρυσης του συνεταιρισμού. Παράλληλα αποτελεί και μια κοινωνική οργάνωση που παρουσιάζει πολύ σημαντικό εύρος δραστηριοτήτων που δεν έχουν σχέση μόνο με τον οικονομικό παράγοντα.

Κατά καιρούς έχουν αποδοθεί πολλοί ορισμοί σχετικά με το τι είναι συνεταιρισμός, και σύμφωνα με τον Παπαγεωργίου (2004) *«Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση πρόσωπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών*

*και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους δια μέσου μιας συνιδιοκτήτης και δημοκρατικά διοικουμένης επιχείρησης».*³³

Ο όρος συνεταιρισμός αναφέρθηκε πρώτη φορά το 1793 από τον W.Gordin, ενώ τα πρώτα σημάδια συνεταιριστικού κινήματος εμφανίστηκαν τον 17ο αιώνα από τους Peter Plockoy και John Bellers.

Η μεγάλη ανάπτυξη της βιομηχανίας είχε σαν βασικό χαρακτηριστικό και την αρχή εκμετάλλευσης των εργαζομένων. Σαν αντιστάθμισμα αυτής της κατάστασης έχουμε την εμφάνιση κάποιων διανοουμένων που προσπαθούν να βοηθήσουν τα μέλη των κοινωνιών που επηρεάζονται άμεσα από την κατάσταση που επικρατεί, προτείνοντας εναλλακτικές λύσεις για να αποφευχθεί η εξαθλίωση τους και συνεπώς της ίδιας την κοινωνίας.

Σαν κεντρική ιδέα αυτών που υποστηρίζαν ήταν ότι το σύστημα έπρεπε να αλλάξει και να αντικατασταθεί με ένα που θα ταίριαζε περισσότερο στους πολίτες, το σοσιαλιστικό. Το βασικό μέλημα τους ήταν να πείσουν τους τότε «κεφαλαιούχους» να δεχτούν αυτές τις αλλαγές, αγνοώντας ότι οι κεφαλαιοκράτες δεν θα συμφωνούσαν ποτέ στο να γίνει αυτό.³⁴

Με βάση αυτά που διακηρύσσαν την τότε εποχή ονομάστηκαν ουτοπιστές, και σαν βασικούς εκφραστές είχαν τους Saint Simon (1760-1825), Κάρολος Φουριέ (1772-1837), Etienne Cabet (1778-1856), Ρόμπερτ Όουεν (1771-1856) και Ουίλιαμ Κίνγκ (1786-1865).

³³ Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, *Βιώσιμη συνεταιριστική οικονομία (Θεωρία και πρακτική)* σελ. 195-198, εκδ. Αθανασίου Σταμούλη ISBN 960-351-521-3

³⁴ www.wikipedia.gr/Συνεταιρισμός

Στην διάρκεια των χρονών έγιναν πολλές προσπάθειες οι ιδέες των ουτοπιστών να προχωρήσουν και να οργανωθούν οι συνεταιριστικές-σοσιαλιστικές κοινότητες και να μετατραπεί ο τρόπος παράγωγης.

Παρόλο που δεν κατάφεραν να υλοποιήσουν το όραμα τους, αφήσαν μια σημαντική παρακαταθήκη για να μπορέσει να χρησιμοποιηθεί στην πορεία και οι ιδέες τους να αποτελέσουν κατά κάποιο τρόπο τη βάση για την διαμόρφωση των σύγχρονων συνεταιριστικών ιδεών.

Τελικά αυτά που είχαν σαν όραμα οι ουτοπιστές κατάφεραν να γίνουν πράξη το 1844 με την δημιουργία του πρώτου καταναλωτικού συνεταιρισμού στην πόλη Ροτσντέιλ στην Αγγλία με προσωνύμιο «συνεταιρισμός των δικαίων σκαπανέων της Ροτσντέιλ». Έτσι άρχισε να γράφεται η συνεταιριστική ιστορία και πρακτική στην σύγχρονη κοινωνία.

Με την πάροδο των χρονών και με τις οικονομικές συγκύριες που υπήρχαν, οδηγηθήκαμε σιγά σιγά στην σημερινή μορφή που έχουν οι συνεταιρισμοί. Δηλαδή μικρές ομάδες ατόμων να ιδρύουν ένα κατάστημα και να ξεκινούν το εμπόριο με σκοπό τα προς το ζην , απορρίπτοντας την ιδέα της μετανάστευσης ή της ελεημοσύνης.

Έτσι πλέον όροι όπως συνεργασία στην διοίκηση , οικονομική ανεξαρτησία, άρχισαν να χρησιμοποιούνται πιο έντονα και τα οποία ακόμα και σήμερα αποτελούν τα βασικά χαρακτηριστικά στην επιτυχημένη λειτουργία των συνεταιρισμών.

Το έτος που τελικά μπόρεσε να αποδοθεί ο ορισμός του συνεταιρισμού και να γίνει κοινά αποδεκτός ήταν το 1995 στο Μάντσεστερ της Αγγλίας.

Έτσι ορίσθηκε ότι συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών αναγκών και των επιδιώξεων τους, διάμεσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικουμένης επιχείρησης.³⁵

Η πορεία των πραγμάτων είναι πολύ γρήγορη σχετικά με την εξέλιξη των συνεταιρισμών σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο Παγκόσμιο Συνέδριο Συνεταιριστικών Οργανώσεων διατυπώθηκε ότι «οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της αυτοβοήθειας, της αυτευθυνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης.

Με βάση την όλη εξέλιξη μπορούμε να συνοψίσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών που είναι τα παρακάτω :

1. Εργάζονται για την βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους.
2. Διανομή του κεφαλαίου σε μερίδια όπου το κάθε μέλος αποφασίζει το ύψος τους.
3. Όλα τα θέματα σχετικά με την ίδρυση τους είναι δημοσιοποιημένα και συγκριμένα.
4. Η διάρκεια λειτουργίας τους ορίζεται από την αρχή της λειτουργίας του αλλά ο μη καθορισμός του δεν αποτελεί λόγω μη εγκυρότητας.
5. Υπάρχει περιορισμός ευθύνης των μελών μέχρι το ύψος του εταιρικού κεφαλαίου που κατέχουν
6. Τα βασικά όργανα που καθορίζουν τα των συνεταιρισμών είναι η Γενική Συνέλευση και το Διοικητικό Συμβούλιο.

³⁵ www.wikipedia.gr/Συνεταιρισμός

7. Υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης ένταξης και αποχώρησης.
8. Η διανομή των κερδών σύμφωνα με το καταστατικό.
9. Ισότιμες οι ψήφοι όλων των μελών και λήψη αποφάσεων κατά πλειοψηφία.³⁶

4.2 Τύποι συνεταιρισμών

Η κατάταξη των συνεταιρισμών σε κατηγορίες είναι ένα πρόβλημα που δε βρήκε ακόμα την οριστική του λύση από τους οικονομολόγους και τους άλλους επιστήμονες οι οποίοι ασχολήθηκαν με το συνεταιριστικό κίνημα.

Ορισμένοι μελετητές για να διακρίνουν τους τύπους των συνεταιρισμών παίρνουν υπόψη τους το κριτήριο αν ο συνεταιρισμός δρα στον τομέα της παραγωγής ή της κατανάλωσης κατατάσσοντας τους σε δύο γενικούς τύπους , τους παραγωγικούς και τους καταναλωτικούς.

Στη συνέχεια τους υποδιαιρούν σε άλλους τύπους. Κατά αυτόν τον τρόπο αυτό ο Eduard Jacob όπως αναφέρει ο Βετζόπουλος (2003) «υποδιαιρεί τους καταναλωτικούς συνεταιρισμούς σε :

- 1. κατανάλωσης,**
- 2. οικοδομικούς,**
- 3. ασφαλιστικούς».**

Τους παραγωγικούς συνεταιρισμούς τους διαχωρίζει σε δύο κατηγορίες:

³⁶ www.wikipedia.gr/Συνεταιρισμός

Σε παραγωγικούς συνεταιρισμούς οι οποίοι σχηματίζονται από μικρούς ανεξάρτητους συνεταιρισμούς (αγρότες και βιοτέχνες) και σε αυτούς που σχηματίζονται από μισθωτούς εργάτες.

Την κατηγορία των μισθωτών εργατών την διαχωρίζει σε συνεταιρισμούς:

α. κοινής παραγωγής και

β. εργασίας.

Στη συνέχεια αυτούς τους υποδιαιρεί σε

1. προμηθευτικούς- καταναλωτικούς

2. πιστωτικούς,

3. με κοινή χρήση εγκαταστάσεων, μηχανών (μέσα παραγωγής)

4. κοινής επεξεργασίας: α. προϊόντων , β προϊόντων βιομηχανικά επεξεργασμένων (κονσερβοποίηση, συσκευασία) και γ. πέντε ασφαλιστικούς.

Την κατηγορία των μισθωτών εργατών την διαχωρίζει σε συνεταιρισμούς:

α. κοινής παραγωγής και

β. εργασίας.

Άλλοι μελετητές ξεκινώντας από το κριτήριο των οικονομικών σχέσεων των μελών προς το συνεταιρισμό αν δηλαδή έχουν σχέση αγοραστή ή πωλητή τους χωρίζουν σε συνεταιρισμούς **αγοραστών και πωλητών.**

Επιπλέον προσθέτοντας και τη σχέση επεξεργασίας τους χωρίζει σε συνεταιρισμούς αγοράς, επεξεργασίας, και πώλησης. Στη συνέχεια αυτές τις κατηγορίες υποδιαιρούνται σε

παραγωγικούς,

καταναλωτικούς και

πιστωτικούς συνεταιρισμούς.

Άλλοι επιστήμονες παίρνοντας ως αφετηρία το είδος της εργασίας που κάνει ο συνεταιρισμός όπως ο Χρ. Ευελπίδης χωρίζουν τους συνεταιρισμούς σε

προμηθευτικούς,

πιστωτικούς,

πώλησης,

παραγωγικούς και

ασφαλιστικούς.

Ο **Ξ. Ζολώτας** όπως αν φέρει ο **Βετζόπουλος** (2003) στις κατηγορίες αυτές «προσθέτει και τους συνεταιρισμούς **χρήσης μηχανών** και σε εκείνους των **εδαφικών βελτιώσεων**».

Ορισμένοι θεωρούν ως κριτήριο κατάταξης των συνεταιρισμών τον κλάδο της επαγγελματικής δράσης του συνεταιρισμού όπως ο Salciouis χωρίζοντας τους σε πέντε μεγάλες κατηγορίες :

εμπορικούς,

αγροτικούς,

ασφαλιστικούς,

βιομηχανικούς και

εργατικούς.

Αυτές οι κατηγορίες υποδιαιρούνται σε άλλες μικρότερες.

Επίσης άλλοι ερευνητές διαιρούν τους συνεταιρισμούς σε

αστικούς,

αγροτικούς και

μεικτούς.

Ο διαχωρισμός αυτός και στη συνέχεια στις υποδιαιρέσεις τους (πιστωτικοί, παραγωγικοί, καταναλωτικοί) μπορεί να θεωρηθεί η πιο σωστή γιατί τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί των αγροτών διαφέρουν από εκείνα που ασχολούνται οι συνεταιρισμοί των εργατών, βιοτεχνών, υπαλλήλων αφού οι συνθήκες ζωής και απασχόλησης στο χωριό διαφέρουν από την πόλη.

Τέλος σε μια σειρά χωρών ανάμεσα τους και η Ελλάδα η νομοθεσία καθιερώνοντας και τον τύπο των αναγκαστικών συνεταιρισμών οδήγησε και σε μια άλλη κατάταξη τους σε :

α. εκούσιους και

β. ακούσιους.

Αν και η ύπαρξη των αναγκαστικών συνεταιρισμών γίνεται παραδεκτή ως κατηγορία ωστόσο επειδή αυτοί δεν έχουν τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα του συνεταιρισμού, δεν μπορούν να έχουν σχέση με το συνεταιριστικό κίνημα.³⁷

4.3 Η νομική προσωπικότητα και η εμπορική ιδιότητα των συνεταιρισμών

Συμφώνα με τον Τσούρα (2005) οι συνεταιρισμοί κάθε βαθμίδας είναι νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου έχοντας την εμπορική ιδιότητα και μάλιστα χωρίς να εξετάζεται αν ασκούν πραγματική εμπόρεια ή όχι. Ο συνεταιρισμός αποκτά την εκ Νόμου εμπορική ιδιότητα και τη νομική του προσωπικότητα από του χρόνου καταχώρησης του καταστατικού του στο προβλεπόμενο Βιβλίο Μητρώου Συνεταιρισμών του Ειρηνοδικείου της έδρας του. Οι νομίμως συνεστημένοι, κατά το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς, Συνεταιρισμοί εξακολουθούν υφιστάμενοι μέχρι να διαλυθούν νομίμως – οπότε μέχρι να δημοσιευθεί η δικαστική απόφαση διάλυσής του μπορεί να συνέλθει εγκύρως για τη διενέργεια αρχαιρεσιών η Γενική τους Συνέλευση».

4.4 Σύσταση του συνεταιρισμού

Για να συσταθεί ο συνεταιρισμός απαιτείται :

- α) να καταρτισθεί το καταστατικό και υπογραφεί από τουλάχιστον επτά ιδρυτικά μέλη
- β) να κατατεθεί και εγκριθεί από το Ειρηνοδικείο της συνεταιριστικής έδρας και

³⁷ Βετσόπουλος Α, 2003, *Ελληνικό Συνεταιριστικό Κίνημα, Μεσολόγγι*

γ) να καταχωρηθεί στο Βιβλίο Μητρώο Συνεταιρισμών, όπου θα μνημονεύεται και η ειρηνοδικειακή απόφαση που θα το έχει κάνει δεκτό.

Η ίδια διαδικασία τηρείται και επί τροποποίησης του καταστατικού.

Το προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο του υπό σύσταση Συνεταιρισμού, τα μέλη του οποίου ορκίζονται υποχρεωτικώς στο καταρτιζόμενο καταστατικό, θα πρέπει να καταθέσει αίτηση στο Ειρηνοδικείο περί έγκρισης του τελευταίου, η οποία και θα εκδικασθεί κατά την διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας. Το ανώτερο δικαστήριο αν εντοπίσει ελλείψεις, οφείλει να αναβάλλει την έκδοση της απόφασής του και να καλέσει με μια μη το υποβάλλον την αίτηση προσωρινό Διοικητικό Συμβούλιο να προχωρήσει στις απαιτούμενες αναμορφώσεις των καταστατικών διατάξεων εντός δεκαπέντε εργάσιμων ημερών από τη δημοσίευση της ειρημένης απόφασής του.

Μετά τη συμμόρφωση της ενδιαφερόμενης προσωρινής διοίκησης εκδίδεται η οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου που εφόσον εγκρίνει το υποβληθέν καταστατικό θα καταχωρηθεί στο οικείο Μητρώο, κατά τα προλεχθέντα, οπότε και θα ολοκληρωθεί η σύσταση του Συνεταιρισμού. Εξυπακούεται ότι η αίτησή του απορρίπτεται όταν υποβάλει το διορθωμένο αναλόγως κείμενο προς έκκριση μετά το πέρας της προθεσμίας, που έχει ορισθεί από το Νόμο και όταν το αιτήσαν την έγκριση Συμβούλιο αγνοήσει τις υποδείξεις της μη οριστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου.

Πρέπει να τονισθεί ότι εφόσον θα αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις και ο σκοπός του Συνεταιρισμού είναι σύννομος το Ειρηνοδικείο υποχρεούται να δεχθεί την αίτηση του προσωρινού

Διοικητικού Συμβουλίου για την έγκριση του Υποβαλλόμενου καταστατικού.

Αν η προσωρινή διοίκηση του υπό σύσταση Συνεταιρισμού έχει αντιρρήσεις ως προς την νομιμότητα της απορριπτικής απόφασης έχει το δικαίωμα να ασκήσει έφεση κατ' αυτής.³⁸

Συνεταιριστικές αρχές

Η συνολική διατύπωση των αρχών εξυπηρετεί τη συνολική τους θεώρηση και αποδίδει τις κεντρικές ιδέες αυτών των κανόνων. Η ανάλυση τους προσπαθεί να καλύψει τα ερωτήματα που είναι πιθανό να προκύψουν και να δώσει σαφείς απαντήσεις.

1η Αρχή : Εθελοντική και ελεύθερη συμμετοχή.

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχτούν τις ευθύνες του μέλους χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας. Ο συνεταιρισμός δεν είναι όργανο για να εξυπηρετεί τους λίγους. Βρίσκεται στη διάθεση όλων μας. Ωστόσο, η είσοδος μπορεί να είναι ελεύθερη όμως αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν κάποια κριτήρια που πρέπει να πληρούνται.

2η Αρχή : Δημοκρατική διοίκηση εκ μέρους των μελών.

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη.

³⁸ Τσούρα Β, 2005, *Οι συνεταιρισμοί, έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα*

Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου και στους συνεταιρισμούς ανωτέρω βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο. Είναι δημοκρατικές κατά βάση οργανώσεις. Η ψήφος θεωρήθηκε αυτονόητη σε σημείο που στο συνέδριο της Ρότσντειλ δεν την είχαν περιλάβει στο αρχικό καταστατικό. Στοιχείο του δημοκρατικού χαρακτήρα αποτελεί η αιρετή διοίκηση. Κυρίαρχο όργανο βεβαία του συνεταιρισμού είναι η Γενική Συνέλευση που συγκροτείται από όλα τα μέλη και καθορίζουν το εύρος και την κατεύθυνση της επιχείρησης. Μέσα από τη Γ. Συνέλευση εκλέγεται το Διοικητικό Συμβούλιο και τους διανέμονται τα επιμέρους αξιώματα.

3η Αρχή : Οικονομική συμμετοχή των μελών.

Τα μέλη που αποτελούν τον συνεταιρισμό συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται το κεφάλαιο του συνεταιρισμού, που τις περισσότερες φορές αποτελεί την περιουσία του. Τα μέλη απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν πλεόνασμα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς :

α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών από τα οποία μέρος τους θα είναι αδιανέμητα.

β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό.

γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη. Η έννοια του κέρδους αντικαθίσταται από την έννοια του πλεονάσματος. Βεβαία, αν ο συνεταιρισμός εμπλέκεται σε δραστηριότητες μεταπώλησης, δηλαδή αγοράζει και πουλάει σε τρίτους χωρίς να μεταποιεί το προϊόν τότε σαφώς και έχει κέρδος.

4η Αρχή : Αυτονομία και ανεξαρτησία.

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές είναι σε αυτό ελεύθεροι ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία. Επειδή θεωρούνταν αυτονόητο, δεν θεωρούσε αρχή ενός συνεταιρισμού πριν από το 1995. Προϋπόθεση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας είναι η οικονομική αυτοδυναμία και η πολιτική τους ανεξαρτησία.

5η Αρχή : Εκπαίδευση, πρακτική εξάσκηση και πληροφόρηση.

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και πρακτική εξάσκηση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό σχετικά με τα οφέλη και τη φύση της συνεργασίας.

Πρωταρχικός στόχος είναι η βελτίωση του ανθρώπου. Ιδιαίτερη σημασία έχει η εκπαίδευση και η πρακτική άσκηση των μελών αλλά και των διοικητικών στελεχών. Ακόμα, υποχρέωση των συνεταιρισμών αποτελεί η πλήρης ενημέρωση για θέματα που αφορούν τον οργανισμό και το περιβάλλον του, ούτως ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία του.

6η Αρχή : Συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και

διεθνούς επιπέδου. Οι ίδιοι λόγοι που οδήγησαν στη δημιουργία συνεταιρισμών, θα οδηγήσουν και στη δημιουργία συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών, και όχι απαραίτητα ομοειδών. Αυτό βοηθά στην ολοκλήρωση, αλλά και στην ενίσχυση των αδύναμων επιχειρήσεων από τις πιο ισχυρές.

7η Αρχή : Ενδιαφέρον για την κοινότητα.

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους. Η μορφή που μπορεί να εκδηλωθεί αυτό το ενδιαφέρον είναι ποικιλόμορφη και σίγουρα εντάσσεται στους στόχους της επιχείρησης. Μεγάλη προσοχή δίνεται και στο περιβάλλον αφού εκεί ζουν και εργάζονται τα μέλη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΛΕΣΒΟΥ

5.1 Γενικά στοιχεία για τους συνεταιρισμούς της Λέσβου

Στους 886 ανέρχονται οι ενεργοί συνεταιρισμοί της χώρας, σύμφωνα με τον κατάλογο που έδωσε στη δημοσιότητα το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Οι συνεταιρισμοί που δεν περιλαμβάνονται στον κατάλογο και πληρούν τα κριτήρια που έχουν τεθεί, έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τις σχετικές διορθώσεις έως τις 15 Δεκεμβρίου και να περιληφθούν στον κατάλογο.

Ωστόσο, δικαίωμα συμμετοχής στις εκλογές για την ανάδειξη του νέου Δ.Σ. τής ΠΑΣΕΓΕΣ έχουν μόνο οι 886, διότι το Δ.Σ. τής ΠΑΣΕΓΕΣ έχει ήδη προκηρύξει τις εκλογές κι όπως προβλέπει το καταστατικό της οργάνωσης, μετά την προκήρυξη των εκλογών δεν μπορεί να γίνει εγγραφή νέων μελών.

Στους ενεργούς συνεταιρισμούς εντάχθηκε και ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Λήμνου «Η Ένωση». Πρόκειται για το Συνεταιρισμό που δημιουργήθηκε μετά τη συγχώνευση όλων των συνεταιρισμών και της ΕΑΣ Λήμνου. Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, οι

ενεργοί συνεταιρισμοί της Λέσβου είναι 43 (ο Νομός Λάρισα εκπροσωπείται από 46 συνεταιρισμούς).

Στους 43 συνεταιρισμούς της Λέσβου περιλαμβάνονται οι: ΕΑΣ Λέσβου, Λαϊκός Αγροτικός Συνεταιρισμός Παλαιοκήπου, Μελισσοκομικός Συνεταιρισμός Λέσβου, Στύψης, Παλαιοκήπου (ελαιουργικός), Καλλονής (ελαιουργικός), Αγίας Παρασκευής, Καλλονής (γαλακτοκομικός), Αλιευτικός Συνεταιρισμός Μέσης Αλιείας Λέσβου, Συνεταιρισμός Γυναικών Σκαλοχωρίου, Συνεταιρισμός Γυναικών Μεσοτόπου, Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Πέτρας, Συνεταιρισμός Γυναικών Παρακοίλων, Συνεταιρισμών Γυναικών Πολιχνίτου, Συνεταιρισμός Γυναικών Μήθυμνας, Συνεταιρισμών Φίλιας, Συνεταιρισμός Σκαμνιάς - Λεπετύμνου, Συνεταιρισμός Σκοπέλου, Συνεταιρισμός Σκαλοχωρίου, Συνεταιρισμός Πολιχνίτου «Η Δήμητρα».

Επίσης ως ενεργοί κρίθηκαν οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί Πέτρας, Παρακοίλων, Παπάδου, Παλαιοχωρίου, Νάπης, Μόριας, Μιστεγνών, Μηθύμνης, Μεσαγρού, Μανταμάδου, Λουτρών, Λισβορίου, Κλειούς, Κάπης, Ιπλείου, Αργένου, Ακρασίου, Άγρας, Αγιάσου, Μεσοτόπου, Άντισσας, Βατούσας και ο Συνεταιρισμός Γυναικών Άγρας.

5.2 Αγροτικοί συνεταιρισμοί γυναικών Λέσβου

5.2.1 Εισαγωγικά

Στη Λέσβο δραστηριοποιούνται από τη δεκαετία του '90 αρκετοί Γυναικείοι Αγροτουριστικοί Συνεταιρισμοί, οι οποίοι συμβάλλουν από το δικό τους μετερίζι στη διατήρηση του γαστρονομικού πολιτισμού και την προβολή του τόπου, καθώς και στην οικονομική ανάπτυξή του.

Δραστηριοποιούνται στην παραγωγή παραδοσιακών εδεσμάτων (αλμυρών και γλυκών), σε μια προσπάθεια να προσφέρουν ό,τι αγνότερο

παράγει η λεσβιακή γη. Ενδεικτικά αναφέρονται τα γλυκά κουταλιού, οι μαρμελάδες, οι πίτες, τα ζυμαρικά, τα αρτοποιασκευάσματα, τα ηδύποτα κ.ά., όλα χειροποίητα και φτιαγμένα με μεράκι.

Οι Συνεταιρισμοί διατηρούν δικό τους εργαστήριο, καθώς και εκθετήριο-πωλητήριο. Αναλαμβάνουν την τροφοδοσία σε εκδηλώσεις, ενώ ο Συνεταιρισμός Γυναικών Πέτρας διατηρεί ενοικιαζόμενα δωμάτια και λειτουργεί εστιατόριο τους καλοκαιρινούς μήνες.

Σημαντική ιστορική στιγμή αποτελεί το 1990 όπου από τότε και μετά οι γυναικείοι συνεταιρισμοί της Λέσβου δίνουν τη δική τους μάχη. Παρά τις πολλές και σημαντικές διακρίσεις που έχουν λάβει δεν έχουν καταφέρει να έχουν μια ομαλή και σταθερή πορεία. Από το 1990 έως και το 2008 στην Λέσβο αναπτύχθηκαν 13 γυναικείοι συνεταιρισμοί, και παρά τα πολλά και σημαντικά οικονομικά προβλήματα οι γυναίκες του νησιού αναγνώρισαν τον εαυτό τους μέσα από τους συνεταιρισμούς και εργάστηκαν τις περισσότερες φορές ανιδιοτελώς, προκειμένου να επιβιώσει το εγχείρημα.

τα προβλήματα ήταν σημαντικά και απέναντι τους εκτός των τοπικών φορέων που αδυνατούσαν να κατανοήσουν έγκαιρα τα οφέλη που απολαμβάνει το νησί από τους συνεταιρισμούς γυναικών, η τ. νομαρχιακή αυτοδιοίκηση τους φέσωσε κατά 140.000 ευρώ, μέσω της εταιρείας προώθησης τοπικών προϊόντων LesvoShop. Η περιφέρεια Β. Αιγαίου, στην οποία πέρασε λόγω «Καλλικράτη» το LesvoShop, δεν αναγνώρισε τα χρέη και διέταξε την εκκαθάρισή του, διαδικασία που έχει παραπεμφθεί στις... ελληνικές καλένδες.

5.2.2 Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Μεσοτόπου

Ο συνεταιρισμός αυτός αποτελεί το παράδειγμα πως μια ιδέα μερικών γυναικών μπορεί να μετουσιωθεί σε πράξη και να αποτελεί σήμερα έναν από τους πιο σημαντικούς συνεταιρισμούς στην χώρα μας με παρά πολλά βραβεία σχετικά με την ποιότητα των προϊόντων που παράγει.

Ο Συνεταιρισμός Γυναικών Μεσοτόπου ξεκίνησε το 1996 και χρειάστηκαν δύο χρόνια ώστε η ιδέα αυτή τον Δεκέμβριο του 1998 να γίνει πράξη και έτσι να ιδρυθεί ο Συνεταιρισμός, μέσα από την συνεργασία της Κοινωνικής παρέμβασης Μεσοτόπου, εικοσιπέντε γυναικών και της Γεωργικής υπηρεσίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Λέσβου.

Από το 1996 μέχρι και σήμερα αποτελεί μια συνεχώς αναπτυσσόμενη επιχείρηση με δυναμική, δημιουργικότητα, προοπτική και μεγάλη αξιοπιστία στον χώρο της Λεσβιακής αγοράς, ενώ σημαντικό στοιχείο είναι ότι έχει καταφέρει να απασχολεί ικανοποιητικά τις 36 γυναίκες μέλη του. Παράλληλα έχει συμπαρασύρει το χωριό στην άσκηση περιφερειακών επαγγελμάτων ή δραστηριοτήτων.

Τα βασικά προϊόντα που παράγονται είναι η παρασκευή γλυκών κουταλιού και ταψιού, μαρμελάδων, λικέρ, χειροποίητων ζυμαρικών και άλλων εδεσμάτων, χρησιμοποιώντας παραδοσιακές συνταγές - χωρίς προσθήκη συντηρητικών.

Σημαντικό στοιχείο επίσης που πρέπει να αναφερθεί είναι και η αξία που δόθηκε στην παραγωγή ντόπιων προϊόντων και στην παραγωγή σημαντικών γεύσεών όπως π.χ. ο τραχανάς, οι χάχλες, το συκόπαστο ή το χειροποίητο κριθαράκι. Επίσης δόθηκε τιμή και αξία τη στιγμή που άρχιζαν να χάνονται από το διαιτολόγιο , μαθαίνοντας τον κόσμο να τα ζητάει και κερδίζοντας νέους πελάτες.

5.2.3 Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγ. Παρασκευής Λέσβου "Η Σελάδα"

Μια μικρή ομάδα γυναικών (16 γυναίκες) του χωριού δημιούργησε το δικό της αγροτουριστικό συνεταιρισμό, με κύριο στόχο να γίνει ο τόπος και τα προϊόντα τους ξακουστά σε όλη την Ελλάδα και λίγο παραπέρα. Ενώνοντας την πείρα τους ως νοικοκυρές, παρασκευάζουν τα προϊόντα που εμπορεύονται, δίνοντας έτσι την ευκαιρία στους πελάτες τους να απολαύσουν όλη την γεύση που κρύβουν οι δοκιμασμένες από χρόνια ντόπιες συνταγές.

Το 2001 δειλά – δειλά ιδρύουν τον συνεταιρισμό Σελάδα και προσπαθούν να αποτελέσουν σημαντικό πόλο έλξης για την τοπική κοινωνία. Ο Δήμος της πόλης στέκεται στο πλευρό τους, τους παραχωρεί το πολιτιστικό κέντρο και στρώνονται αμέσως στην δουλειά. Έχοντας πάρει μια μικρή επιχορήγηση, αγοράζουν μηχανήματα και εξοπλίζουν την κουζίνα τους με όλα τα απαραίτητα σύνεργα για το καλύτερο αποτέλεσμα. Ένα χρόνο αργότερα κάνουν το επόμενο βήμα και νοικιάζουν ένα δικό τους χώρο, στον οποίο βρίσκονται μέχρι και σήμερα.

Παραδοσιακά τοπικά προϊόντα όλα χειροποίητα, τραχανάς, χυλοπίτες, 6 ειδών παξιμάδια, (κρασιού, λαδιού, αμυγδάλου), κουλουράκια μαστίχας, ρετσίνας, σουσαμιού.

Περνώντας την πόρτα του συνεταιρισμού, μεταφέρεσαι σε έναν άλλο κόσμο, που ξεχειλίζει από παράδοση και αγνότητα. Οι γυναίκες της «Σελάδα» είναι πάντα εκεί, για να συμβουλέψουν τον καταναλωτή και να του εξηγήσουν το κάθε προϊόν ξεχωριστά.

Σε ένα μεγάλο χώρο – εκθετήριο- ο καταναλωτής και επισκέπτης του χωριού έχει την ευκαιρία να γευτεί την παράδοση, να πάρει μαζί του

γεύσεις από την Λέσβο και να ακούσει ιστορίες που διηγούνται τα μεγαλύτερα και πιο έμπειρα μέλη του συνεταιρισμού. Τι να πρωτοδιαλέξει, όμως, ο επισκέπτης; Ανάλογα με την διάθεση και την όρεξη του, μπορεί να ξεκινήσει με τις αλμυρές λιχουδιές του συνεταιρισμού και να γλυκάνει τον ουρανίσκο του με τα υπέροχα γλυκά του κουταλιού.

5.2.4 Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Σκαλοχωρίου

Το 2000 ιδρύεται ο συνεταιρισμός Γυναικών Σκαλοχωρίου από 49 γυναίκες που σαν σημαντικό αρωγό τους είχαν την στήριξη του Δήμου Καλλονής στην ακριτική Λέσβο.

Η αρχική ιδέα ήταν ο συνεταιρισμός αυτός να αποτελέσει στήριξη του οικογενειακού εισοδήματος των γυναικών, και επιπλέον με την παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων να γίνει η κοινότητα τους πιο ακουστή στον κόσμο.

Στόχος του συνεταιρισμού, οι πελάτες-δοκιμαστές των γεύσεων μας, να μείνουν απόλυτα ικανοποιημένοι.

Τα βασικά προϊόντα που παράγονται από τον είναι η παραγωγή γλυκών κουταλιού και ταψιού.

5.2.5 Αγροτουριστικός συνεταιρισμός γυναικών Παρακοιλών Λέσβου

Τα Παράκοιλα από την αρχαιότητα έως τα νεότερα χρόνια, είναι ένας τόπος που οι κάτοικοί του με μεράκι, κόπους και αγώνες, αξιοποίησαν τις πλούσιες πλουτοπαραγωγικές πηγές του τόπου τους....

Πρωτοποριακές στο νησί από τον περασμένο αιώνα είναι οι Συνεταιριστικές προσπάθειες των κατοίκων στο χωριό για να αξιοποιήσουν καλύτερα το μόχθο του.

Ξεκίνησε το 2001 με 14 γυναίκες αλλά στην συνέχεια απέμειναν 11. Πολύ σύντομα κατάφεραν και απέκτησαν την πιστοποίηση για το σύστημα ασφάλειας τροφίμων κατά ISO 22:000:2005. Διαθέτουν το δικό τους πωλητήριο και στα μελλοντικά τους σχέδια βρίσκεται η δημιουργία ενός ξενώνα.

Τον Φεβρουάριο του 2015 παρακολούθησαν ένα σεμινάριο που αφορούσε την εξωστρέφεια.

Σκοπός τους είναι η αξιοποίηση των τοπικών πόρων και η διατήρηση του τοπικού ιστού. Οι σχέσεις μεταξύ τους είναι άψογες αλλά με την τοπική

κοινότητα στην αρχή έχανε πολλές δυσκολίες, που με την πάροδο των χρόνων εξομαλύνθηκαν.

5.2.6 Αγροτουριστικός - Αγροτοβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πολιχνίτου

Το 1997 ιδρύθηκε στον Πολιχνίτο ο Αγροτουριστικός – Αγροτοβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πολιχνίτου.

Ιδρύθηκε με πολύ αγάπη και μεράκι το 1997 με περίπου 15 άτομα στο δυναμικό του, εκ των οποίων τα 7 είναι ενεργά αυτή τη στιγμή.

Παρακολούθησαν αρκετά σεμινάρια για επιχειρηματικότητα και διαπροσωπικές σχέσεις.

Η αποδοχή τους από την τοπική κοινωνία έγινε με μεγάλο αγώνα και εμπόδια. Πλέον όμως διαθέτουν σταθερό πελατολόγιο και πέρανε όλα από τα χεριά τους, αφού δεν έχουν συνεργαστεί με άλλο συνεταιρισμό ή επιχείρηση.

Κοινή τους πεποίθηση είναι ότι εκμεταλλεύονται όσο καλύτερα μπορούν όλα αυτά που έχουν στη διάθεση τους, δεδομένου ότι υπάρχει έλλειψη πόρων, γνώσεων και ότι βρίσκονται απομακρυσμένη από την υπόλοιπη Ελλάδα, σε μια νησιωτική περιοχή. Χρησιμοποιούν το ραδιόφωνο για να ευδοκιμήσει ακόμη περισσότερο ο αγώνας και το έργο τους.

5.2.7 Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Άγρας

Τελικά τα πράγματα που ξεκινούν υπό πλήρη χαλαρότητα και δίχως πίεση κυλούν σχεδόν πάντα αβίαστα αποκτώντας αξία και διαχρονικότητα. Έτσι ακριβώς προέκυψε και η ιδέα ιδρύσεως και κατοπινής λειτουργίας του εγχειρήματος μίας ομάδας -στην ουσία παρέας- γυναικών από τη γραφική Άγρα. Η αγάπη για τον τόπο τους από τη μία, η γνώση και η συνεχής ενασχόληση με την παραδοσιακή κουζίνα από την άλλη βαφτίστηκαν "Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Άγρας" με συνεχή παραγωγή εδεσμάτων και πρώτων υλών για την παρασκευή τους στα πλαίσια μίας προσπάθειας που συνεχώς εξελίσσεται...

Η ορεινή Λέσβος συνδυάζει αριστοτεχνικά χρώματα και αρώματα με φόντο πληθυσμούς που όχι μόνο δεν εγκαταλείπουν τον τόπο τους αλλά απεναντίας ζουν για να τον βλέπουν να αναπτύσσεται διαρκώς. Ωστόσο κάποιες ομάδες δεν μένουν απλοί θεατές αλλά παράγουν έργο συνυφασμένο με τις υποδομές της σύγχρονης πραγματικότητας αλλά και τις απόφεις συνιστώσες του παρελθόντος το οποίο πάντα ξεπηδά όταν ανακαλούνται στοιχεία και γεγονότα της ιστορίας.

Η Άγρα σίγουρα είναι ένας τέτοιος προορισμός το μεγαλείο του οποίου αναδεικνύεται αριστοτεχνικά από το 2006 μεταξύ άλλων και χάρη στην συστηματική προσφορά του Γυναικείου Συνεταιρισμού του χωριού. Το όνομα "Τα Λεύκα" που διατηρεί μέχρι και σήμερα οφείλεται στον χωροταξικό διαχωρισμό που διέκρινε την Άγρα στην πάνω και κάτω με την επάνω περιοχή να αποκαλείται "Λεύκα". Ανάμεσα σε ένα από τα ευχάριστα διαλείμματα λόγω πληθώρας υποχρεώσεων μία χούφτα γυναικών έριξαν την ιδέα να δώσουν περισσότερο χώρο στην κοινή αγάπη τους για την κουζίνα στην οποία πάντα προσέθεταν πινελιές παράδοσης.

Κοινώς αποφάσισαν εν μία νυκτί να πάψουν να παράγουν μόνο για λογαριασμό των οικογενειών τους κάνοντας πλέον το άνοιγμα στο σύνολο με γνώμονα την επαγγελματική τους πια υπόσταση. Και τα κατάφεραν. Με πείσμα, συστηματική δουλειά και συλλογική προσπάθεια το μεγαλείο της γαστρονομίας των Αγριτών αποτέλεσε ένα νόστιμο κοινό μυστικό για αυτούς που λαχταρούν την κατανάλωση ντόπιων προϊόντων. Και σίγουρα η Άγρα παράγει. Και παράγει πολύ.

Σήμερα μετά από αρκετές δυσκολίες οι οποίες είτε ξεπεράστηκαν είτε συνεχίζουν να δοκιμάζουν τις αντοχές και το μεράκι των 15 περίπου μελών του Συνεταιρισμού, οι πόρτες εξακολουθούν να είναι ανοιχτές σε

όσους κάνουν τη βόλτα τους από το χωριό. Στο πέρασμα πάντα το μάτι πέφτει στις εγκαταστάσεις του εκεί όπου λειτουργούν καθημερινά 9-8 το βράδυ και την Κυριακή 10-1 το πρωί και 5-8 το βράδυ τα εργαστήρια και το εκθετήριο. Οι μυρωδιές συγκλονιστικές οι γεύσεις όμως ακόμη καλύτερες. Συμβάλλει βέβαια στην τελική αγοραστική επιθυμία τόσο η ποιότητα των προϊόντων όσο και η άψογη συμπεριφορά και τα γλυκά χαμόγελα των κοριτσιών που είναι υπεύθυνα εκεί και τα οποία πολύ συχνά περιμένουν τον κόσμο με εκλεκτά κεράσματα ανά χείρας για το "Καλώς όρισες".

Χειροποίητα ζυμαρικά όπως μανεστράκι, χυλοπίτες, φιδές, εκλεκτός τραχανάς αποτελούν δυνατό σημείο όχι μόνο της γαστρονομίας του τόπου αλλά και των καλονοικοκυράδων που απαρτίζουν τον Αγροτουριστικό Γυναικείο Συνεταιρισμό Άγρας. Φυσικά μεγάλη παράλειψη θα αποτελούσε η μη προμήθεια σε γλυκά του κουταλιού και γλυκά ταψιού όπως μυζηθοχαλβάς, πλατζέντα με αποκορύφωμα τις ξακουστές δίπλες οι οποίες κάνουν θραύση. Απαραίτητη κρίνεται και η αγορά γκιουζλεμέδων. Φυσικά τα μέλη του Συνεταιρισμού είναι πάντα διαθέσιμα σε κάθε τύπου κοινωνικές εκδηλώσεις αναλαμβάνοντας την παρασκευή εδεσμάτων και γλυκών κατάλληλων για την εκάστοτε περίπτωση.

5.2.8 Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Γέρας «Αριστέα»

Είναι ένα χωριό που απέχει μόνο 10 χιλιόμετρα από το Αιγαίο Πέλαγος και βρίσκεται δημοτική ενότητα της Γέρας.

Στεγάζουν στον ίδιο χώρο εργαστήριο και εκθετήριο των προϊόντων τους. Κατάφεραν να αποκτήσουν και να διατηρήσουν ένα σταθερό πελατολόγιο, αφού δεν έχουν καμιά σχέση με τον τουρισμό (καθαρά και μόνο από άποψη γεωγραφίας).

Παρακολούθησαν αρκετά σεμινάρια στην πάροδο των χρόνων για να μπορέσουν να βελτιώσουν την επιχείρηση και την απόδοση τους.

Τα ενεργά μέλη πλέον έχουν μειωθεί σε αριθμό φτάνοντας τα 7. Αυτό ίσως να είναι και το μυστικό που κρατεί τόσο καλές τις σχέσεις μεταξύ τους.

Δέχονται μια μικρή βοήθεια από τον αντρικό πληθυσμό για την μεταφορά και την διανομή των προϊόντων τους και τα προβάλλουν μέσω της διαφήμισης.

5.2.9 Αγροτουριστικός - Αγροβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μήθυμνας

Ο συνεταιρισμός αυτός Βρίσκεται στη βόρεια βορειοδυτική ακτή του νησιού, 62 χλμ. βορειοδυτικά της Μυτιλήνης. Η λειτουργία του ξεκίνησε το 2004 με 10 γυναίκες στο δυναμικό του αλλά λόγω κάποιων εσωτερικών προβλημάτων το 2008 έκλεισε. Μετά την πάροδο κάποιων

μηνών, μέσα στον ίδιο χρόνο ο συνεταιρισμός ανοίγει για ακόμα μια φορά, με την υπόσχεση ότι θα μείνει.

Με τον καιρό κατάφεραν να στήσουν ένα πωλητήριο για την διάθεση των προϊόντων τους και αργότερα απέκτησαν ένα καφενείο- εστιατόριο.

Δεν έχουν λάβει κάποια διάκριση ούτε δάνειο πάρα μόνο την επιδότηση που τους δόθηκε από την γεωργική υπηρεσία έπειτα από τη διαδικασία έναρξης του συνεταιρισμού.

5.2.10 Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πέτρας

Η Πέτρα είναι ένας μεγάλος οικισμός στα βόρεια παράλια της Λέσβου. Ο συνεταιρισμός της ιδρύθηκε το 1983 από 24 γυναίκες με την βοήθεια της Γενικής Γραμματείας Ισότητας, του ΕΟΤ, της νομαρχίας Λέσβου και

άλλων φορέων. Ο συνεταιρισμός αυτός αποτέλεσε την πρώτη ουσιαστικά εμπειρία στην Ελλάδα, τόσο ως νέα μορφή εναλλακτικού τουρισμού που εμφανίστηκε στη χώρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 όσο και ως οργανωτική δομή προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών που ξεφεύγει από το καθιερωμένο σχήμα του μαζικού τουρισμού.

Σκοπός του ήταν η απασχόληση των γυναικών και η προώθηση των τοπικών εδεσμάτων και παραδόσεων. Προσέφερε στους τουρίστες πλούσια καταλύματα για να μείνουν και ένα σπιτικό πρωινό υπό την φροντίδα των γυναικών του συνεταιρισμού. Στην κατοχή του έχει 100 δωμάτια, 200 κλίνες διαμερίσματα, καθώς και ένα εστιατόριο.

Ο γυναικείος αγροτουρισμός της Πέτρας προόδευσε χάρη στο δυναμισμό των ίδιων των γυναικών, που συχνά προσέκρουσε στη γραφειοκρατία του θεσμικού πλαισίου ή τις αντιδράσεις της τοπικής κοινωνίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Βασικοί σκοποί της ίδρυσης του συνεταιρισμού ήταν :

- η κοινωνική χειραφέτηση των αγροτισσών με τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε μια μειονεκτική αγροτική περιφέρεια και η κοινωνική καταξίωση με την ενίσχυση του αισθήματος της δημιουργικότητας μέσα από τη συλλογική εργασία,
- η οικονομική αυτονομία των αγροτισσών με τη δημιουργία εξωγεωργικών εισοδημάτων
- και η βελτίωση του οικογενειακού εισοδήματος, η ανταλλαγή εμπειριών και η επαφή με άλλους τρόπους ζωής εκτός της μικρής αγροτικής κοινότητας.

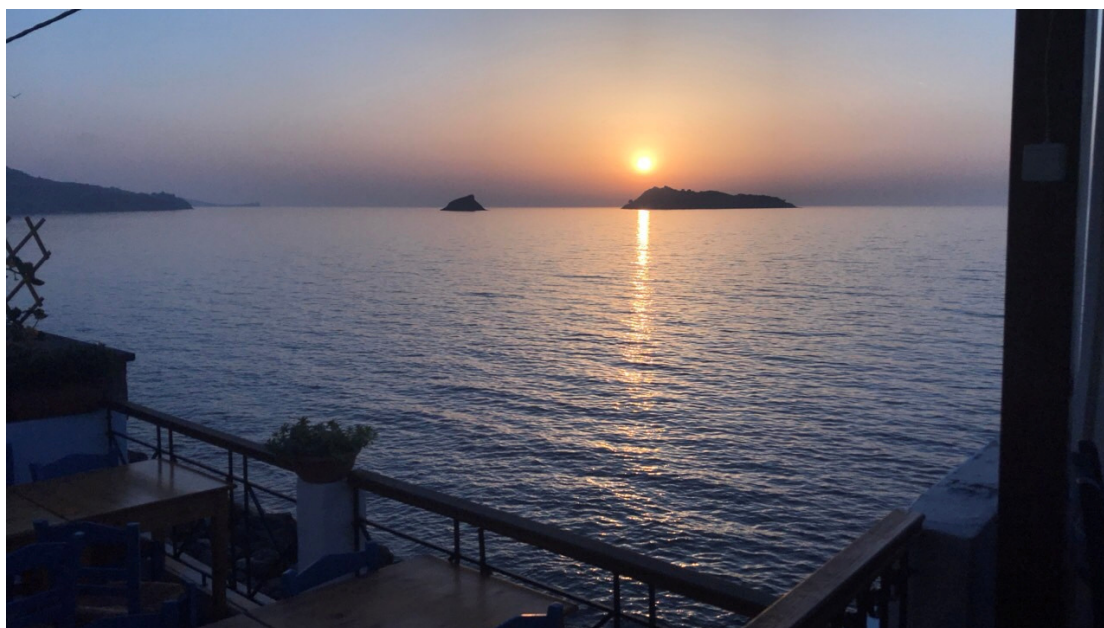
Το 1992 κατέκτησε ένα από τα 5 βραβεία επιχειρηματικότητας του ΟΗΕ.

Η λειτουργία του συνεταιρισμού έκτος από τα παραπάνω που αναφέρουμε δημιούργησε και πολλά θετικά αποτελέσματα στην βάση οικονομικών κριτηρίων- στην ευρύτερη περιοχή.

Κατασκευή μικρών ξενοδοχείων και νοικιαζόμενων δωματίων (αύξηση από 461 δωμάτια και 949 κλίνες το 1987 σε 827 και 1739 αντίστοιχα το 1994, στοιχεία ΕΟΤ), εστιατόρια, εμπορικά καταστήματα, τουριστικά γραφεία κλπ., ενώ παράλληλα λειτούργησε και θετικά στον κατασκευαστικό τομέα και τον τομέα των υπηρεσιών.

Οι γυναίκες αυτές προσφέρουν πρωινό με δικά τους προϊόντα και σπάνια γεύμα. Πουλούν επίσης στους τουρίστες γεωργικά και χειροτεχνικά προϊόντα, όπως λάδι, τυρί, τραχανά, κριθαράκι, δαντέλες και κεντήματα. Μία συνεταίρος δίνει μαθήματα μαγειρικής, ελληνικών χορών και συμμετέχει σε οργανωμένους περίπατους γνωριμίας με την περιοχή.

Ο συνεταιρισμός αυτός πλέον έχει κλείσει από το 2010 λόγω της οικονομικής κρίσης. Διατηρεί βεβαία την επωνυμία του αλλά πλέον λειτουργεί ως εστιατόριο και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια δέχονται κόσμο μόνο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο αγροτουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία ξεκίνησε με αφορμή την ερήμωση της υπαίθρου. Οι αγροτουριστικές δραστηριότητες προτιμώνται περισσότερο από τους ανθρώπους των πόλεων ως μια ευκαιρία για κάτι διαφορετικό, ως μια ευκαιρία για να έρθουν σε επαφή με τη φύση και να την γνωρίσουν καλύτερα. Είναι μια χειροπιαστή πραγματικότητα και έχει αποφέρει πολλά κέρδη στην ελληνική οικονομία σαν σύνολο αλλά και στα νοικοκυριά ξεχωριστά.

Δημιουργεί ευκαιρίες διαφοροποίησης των μέχρι τώρα δραστηριοτήτων για την αύξηση των εισοδημάτων και την βιωσιμότητα των δραστηριοτήτων τους.

Οι αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί ξεκίνησαν καθαρά ως μια γυναικεία υπόθεση όπως άλλωστε και ο αγροτουρισμός. Είναι ιδιαίτερα σημαντικοί καθώς αφορούν την ενεργοποίηση, την αξιοποίηση του γυναικείου

εργατικού δυναμικού και την αναβάθμιση του ρόλου της γυναίκας στις εκάστοτε κοινωνίες. Η δημιουργία των συνεταιρισμών οδηγεί στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των γυναικών. Με τη συμμετοχή τους στους συνεταιρισμούς δραστηριοποιούνται εκτός νοικοκυριού, αναπτύσσουν τις επιχειρηματικές τους ικανότητες, έχουν το αίσθημα της ικανοποίησης και της επιτυχίας ότι μπορούν να επιτύχουν σε κάτι άλλο εκτός από τις αρμοδιότητες που είχαν έως τότε ,ανεξαρτητοποιούνται και προσφέρουν στο σπίτι ένα παραπάνω εισόδημα με την ένταξη τους στην παραγωγική διαδικασία .

Σκοπός των γυναικών αγροτισσών της Λέσβου είναι να κρατήσουν τους νέους στον τόπο τους, για να μην ερημώσει η ύπαιθρος, να διατηρηθεί η ένωση των συνεταιρισμών που με τόσο κόπο δημιούργησαν και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Οι γυναίκες αυτές προσπαθούν τόσα χρόνια να αναδείξουν τα ήθη, τα έθιμα και τις παραδόσεις του τόπου και να τα κρατήσουν ζωντανά.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι γυναίκες θα πρέπει συνεχώς να στηρίζονται και να ενθαρρύνονται ώστε να ασχοληθούν με επιχειρηματικές δραστηριότητες, όχι μόνο από το οικογενειακό τους περιβάλλον αλλά και από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Η πολιτεία θα πρέπει να τους παρέχει όλο και περισσότερα κίνητρα για να ξεκινήσουν την επιχειρηματική τους δραστηριότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ανδριώτης, Κ. (2007). «Σημειώσεις μαθήματος Ζ' Εξαμήνου Αγροτουρισμό». ΤΕΙ Κρήτης. Ηράκλειο.

Αποστολόπουλος Κ., Σδράλη Β. Δ. (2009). «Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου» Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.

Βαρβαρέσος Στέλιος, «Τουρισμός: Οικονομικές Προσεγγίσεις» β' Έκδοση, Εκδόσεις Προπομπός

Βετσόπουλος Α, (2003), «Ελληνικό Συνεταιριστικό Κίνημα», Μεσολόγγι

Γιαννόπουλος Δ.(2012), «Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στο νόμο Σερρών» (Πτυχιακή εργασία) Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη.

Κωνσταντινίδης Λ. (1993). «Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη» .Αθήνα :Εκδόσεις Δωρικός .

Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, «Βιώσιμη συνεταιριστική οικονομία» (Θεωρία και πρακτική) σελ. 195-198, εκδ. Αθανασίου Σταμούλη ISBN 960-351-521-3

Λογοθέτης, Μ. (1988). «Αγροτικός Τουρισμός». Αθήνα: Εκδόσεις Δωρικός.

Παπακωνσταντινίδης Λ. «Αγροτουρισμός: Σταθμός στο δρόμο για την Τοπική Ανάπτυξη»

Συμεωνιδου Π. (2009), «Ανταγωνιστικότητα και Βιωσιμότητα Αγροτουριστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα» .(Διδακτορική Διατριβή) . ΑΠΘ Σχολή Γεωπονίας .Θεσ/νίκη

Τσαπάκη Χ. (2011) .»Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη» (Διπλωματική εργασία).Πανεπιστήμιο Πειραιά ,τμήμα οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Δικαίωση Επιχειρήσεων ,Πειραιάς.

Τσούρα Β, (2005), Οι συνεταιρισμοί, έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

Τσάρτας Π. (1996), «Τουρίστες, Ταξίδια, Τόποι: Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό» , Εκδ. Εξάντας, Αθήνα

INTERNET

www.wikipedia.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Αγίας Παρασκευής «Η Σελάδα»

Αγία Παρασκευή Λέσβου, 81102

Τηλ. – Fax: 22530 31196

E-mail: seladacooperative@outlook.com

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Άγρας «Τα Λεύκα»

Άγρα Λέσβου, 81105

Τηλ.: 22530 95568

Κιν.: 6948646351

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Γέρας «Αριστέα»

Παπάδος Γέρας, 81106

Τηλ.: 22510 84211

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μεσοτόπου

Μεσότοπος Λέσβου, 81105

Τηλ.: 22530 96390, 694 4592860

Fax: 22530 96590

E-mail: mesotoposwoman@gmail.com

Url: <http://www.mesotoposwomen.com/>

Αγροτουριστικός - Αγροβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών Μήθυμνας

Μήθυμνα Λέσβου, 81108

Τηλ.: 22530 71258

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Παρακοίλων

Παράκοιλα Λέσβου, 81107

Τηλ. – Fax: 22530 94441

E-mail: info@parakilawomencoop.com

Url: www.parakilawomencoop.com

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Πέτρας

Πέτρα Λέσβου, 81109

Τηλ.: 22530 41238

E-mail: womes@otenet.gr

Αγροτουριστικός - Αγροβιοτεχνικός Συνεταιρισμός Γυναικών
Πολιχνίτου

Πολιχνίτος Λέσβου, 81300

Τηλ.: 22520 42260

Αγροτουριστικός Συνεταιρισμός Γυναικών Σκαλοχωρίου

Σκαλοχώρι Λέσβου, 81300

Τηλ.: 22530 98887

E-mail: sineterismos2000@gmail.com